

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Sylwester Bębas

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe:

- doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, stopień nadany przez Radę Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego Uniwersytetu Humanistyczno - Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach, (obecnie Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) w dniu 10.12.2009 roku na podstawie pracy: *Nauczanie Jana Pawła II kierowane do więźniów w percepcji osadzonych w zakładach karnych w Polsce*; promotor: ks. prof. zw. dr hab. Jan Śledzianowski, recenzenci: prof. zw. dr hab. Bronisław Urban, ks. dr hab. Marian Nowak, prof. KUL;

- studia podyplomowe na kierunku zarządzanie oświatą, ukończone na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach w dniu 26.04.2018 roku;

- magister na kierunku pedagogika, specjalność: resocjalizacja i profilaktyka społeczna studia ukończone na Wydziale Pedagogicznym i Nauk o Zdrowiu Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, (obecnie Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) w dniu 15.06.2005 roku.

Ukończyłem także wiele różnych form doskonalenia zawodowego, m.in.:

Lp.	Nazwa (kursu, szkolenia, warsztatu)	Organizator	Rok ukończenia
1.	Kurs wolontariatu	Świętokrzyskie Centrum Wolontariatu w Kielcach	2003
2.	Kurs profilaktyczny: <i>Veto wobec przemocy, alkoholu, narkomanii.</i>	Świętokrzyskie Centrum Profilaktyki i Edukacji w Kielcach	2004
3.	Specjalne szkolenie z zakresu bezpieczeństwa osobistego oraz bezpieczeństwa w pracy z nieletnimi przebywającymi w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych	Schronisko dla Nieletnich w Gackach, Swat Consulting	2009
4.	Uzyskanie stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego.	Schronisko dla Nieletnich w Gackach	2009
5.	Udział w szkoleniu nt. <i>Aktywne metody kształcenia.</i>	Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu	2014
6.	Udział w warsztatach nt. <i>Komunikacja bez przemocy</i>	Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Radomiu	2015
7.	Udział w warsztatach nt. <i>Wychowanie w erze cyfrowej.</i>	Fundacja Dzieci Niczyje	2015
8.	Kurs doradcy życia rodzinnego	Kuria Diecezjalna w Kielcach	2018

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

Pracę badawczą uzupełniałem pracą dydaktyczną. Jako wykładowca prowadziłem wykłady oraz ćwiczenia na pięciu uczelniach. Pełniłem następujące funkcje w strukturach uczelni: dziekan, prorektor, rektor.

Okres zatrudnienia	Nazwa i adres instytucji	Stanowisko/Funkcja
2015 - nadal	Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Wydział Pedagogiczny, Instytut Spraw Społecznych, Katedra Profilaktyki Problemów Społecznych, 31-922 Kraków os. Stalowe 17	adiunkt, pełnienie funkcji promotora prac magisterskich: liczba wypromowanych magistrów - 7, instytutowy koordynator ds. organizacji Festiwalu Nauki i Sztuki w Krakowie, członek Wydziałowego Zespołu Oceniającego, członek Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej, członek Zespołu ds. Nowych Efektów Kształcenia dla kierunku praca socjalna pierwszego i drugiego stopnia
2013-2015	Wyższa Szkoła Handlowa im. Króla Stefana Batorego w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział Nauk Społecznych, 97-300 Piotrków Trybunalski ul. Słoneczna 1	docent, rektor, przewodniczący Senatu, przewodniczący Rady Programowej Pracodawców, przewodniczący Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej
2010-2015	Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu, Wydział Nauk Humanistycznych, 26-600 Radom ul. Mazowieckiego 7a	docent, dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych, prorektor ds. Dydaktyki i Kadry, przewodniczący Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, przewodniczący Rady Wydziału Nauk Humanistycznych, przewodniczący Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej, wiceprzewodniczący Zespołu ds. Opracowania Programu Upraktycznienia Studiów oraz Realizacji Inicjatywy Biznesowej, pełnienie funkcji promotora prac magisterskich: liczba wypromowanych magistrów - 111, pełnienie funkcji recenzenta prac magisterskich: liczba recenzji - 42
2010-2013	Wyższa Szkoła Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach, (obecnie Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach), Wydział Pedagogiczny, 25-666 Kielce ul. Ponurego Piwnika 49.	wykładowca, pełnienie funkcji promotora prac magisterskich: liczba wypromowanych magistrów - 24, pełnienie funkcji recenzenta prac magisterskich: liczba recenzji - 18
2007 - 2010	Uniwersytet Humanistyczno - Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach,	zajęcia zlecone w Instytucie Pedagogiki i Psychologii

	(obecnie Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), Wydział Pedagogiczny i Artystyczny, 25-029 Kielce ul. Krakowska 11.	
--	--	--

Posiadam doświadczenie w pracy praktycznej, opiekuńczo - wychowawczej, resocjalizacyjnej, gdzie w sposób praktyczny mogłem poznać i doskonalić warsztat pracy nauczyciela - wychowawcy. Jest to niezwykle cenne doświadczenie, które obecnie wykorzystuję w pracy dydaktycznej. Działalność w strukturach uczelni: naukowo - badawcza i dydaktyczna była poprzedzona pracą w:

Okres zatrudnienia	Nazwa i adres instytucji	Stanowisko/Funkcja
2005-2006	Placówka Socjalizacyjna i Ośrodek Interwencji Kryzysowej im. Jana Pawła II w Jasieńcu Iłżeckim Dolnym 52 gm. Iłża	pedagog, wychowawca
2008	Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie, Kielce ul. Karczówkowska 36	pedagog, profilaktyk
2008-2010	Schronisko dla Nieletnich Ministerstwa Sprawiedliwości w Gackach, Gacki, Leszcze 31 A.	wychowawca
2010-2015	Gazeta Radomska, Radom ul. Traugutta 61.	członek Zespołu Redakcyjnego
2011-2014	Fundacja KINIĄK – szczęściem się jest!, Raciążek ul. Zamkowa 35.	przewodniczący Rady Fundacji

4. Wykazanie osiągnięcia, wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego: monografia pt. *Rola religii w procesie resocjalizacji*, Toruń 2015, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, ss. 342. ISBN 978-83-63955-32-8.

b) wybrane do oceny publikacje tematyczne dotyczące: resocjalizacji, patologii społecznych, dysfunkcjonalności rodziny:

- publikacje naukowe w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JRC) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH):

1. Sylwester Bębas, 2017, *Skutki uwięzienia członka rodziny i znaczenie rodziny dla więziennego funkcjonowania osadzonych oraz ich resocjalizacji i readaptacji*, „Ruch Pedagogiczny” nr 4, s. 117-127. ISSN 0483-4992.

2. Sylwester Bębas, 2017, *Rodzice wobec zagrożeń i bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w cyberprzestrzeni*, „Ruch Pedagogiczny” nr 1, s. 49-57. ISSN 0483-4992.

- monografie autorskie i współautorskie:

1. Sylwester Bębas, 2010, *Program resocjalizacyjny wynikający z nauczania Jana Pawła II*, Radom 2010, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, ss. 92. ISBN 978-83-62491-06-3.

2. Sylwester Bębas, Wioleta Adamczyk - Bębas, 2011, *Wybrane aspekty pedagogiki resocjalizacyjnej*, Radom, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, ss. 258. ISBN 978-83-62491-12-4. Mój wkład w powstanie tej pracy polegał na opracowaniu trzech z spośród czterech rozdziałów książki. Mój udział procentowy 75%.

3. Jan Śledzianowski, Sylwester Bębas, 2013, *Blaski i cienie współczesnej rodziny polskiej*, Kielce, Wydawnictwo Jedność, ss. 391. ISBN 978-83-7660-792-4. Mój wkład w powstanie tej pracy polegał na opracowaniu metodologii badań, rozdziału metodologicznego, przeprowadzeniu i analizie badań. Mój udział procentowy 50%.

4. Sylwester Bębas, 2013, *Patologie społeczne w sieci*, Toruń, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, ss. 226. ISBN 978-83-63955-11-3.

- publikacje naukowe w czasopismach międzynarodowych innych niż znajdujące się w bazach lub na liście:

1. Sylwester Bębas, 2013, *Современные проблемы институциональной ресоциализации несовершеннолетних*, (Współczesne problemy instytucjonalnej resocjalizacji nieletnich) „Известия Южного Федерального Университета ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ” (Czasopismo Południowego Okręgu Federalnego Uniwersytetu Nauk Pedagogicznych) Ростов - на - Дону (Rostów nad Donem), nr 8, s. 46-54. ISSN 1995-1140, Удк 37.013.77:316.624.

- publikacje naukowe w czasopismach krajowych innych niż znajdujące się w bazach lub na liście:

1. Sylwester Bębas, 2014, *Metody i formy oddziaływań wychowawczych kuratorów sądowych*, „Lubelski Rocznik Pedagogiczny”, T. XXXIII, Wydanie specjalne, *Wychowanie i samowychowanie w resocjalizacji*, s. 130-147. ISSN 0137-6136. Lista czasopism naukowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego - 10 punktów (część B).

2. Sylwester Bębas, 2015, *Sexting - nowe zagrożenie wśród dzieci i młodzieży*, „LABOR et EDUCATIO” nr 3, s. 431-444. ISSN 2353-4745. Lista czasopism naukowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego - 6 punktów (część B).

3. Sylwester Bębas, 2015, *Asystent rodziny - nowa forma pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi*, „Pedagogika Rodziny. Family Pedagogy”, nr 5(4), s. 51-65. ISSN 2082-8411. Lista czasopism naukowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego - 7 punktów (część B).

- publikacje naukowe w zagranicznych monografiach naukowych:

1. Sylwester Bębas, 2014, *Административные аспекты деятельности системы пенитенциарной в Polsce*, [w:] S. Bębas, A. Gołębiowski, (red.), *Культурные основы системы образования в европейских государствах*, (Podstawy kulturowe systemu kształcenia w państwach europejskich) Минск (Mińsk), s. 51-63. Wydawnictwo ЧУП ПроняПлюс, (Pronja Plus). ISBN 978-985-99333-25.

2. Sylwester Bębas, 2014, *Социокультурные аспекты современной семьи: Отцовство и материнство под угрозой кризиса*, (Aspekty społeczne i kulturowe współczesnej rodziny: ojcostwo i macierzyństwo zagrożone kryzysem) [w:] Т. И. Пуденко, (T. I. Pudenko), Т. В. Потемкина, (T. W. Potemkina), S. Bębas, (red.) *Современные тенденции управления образовательными системами с учетом социально-экономического развития общества: Материалы международной научно-теоретической конференции* (Współczesne trendy w zarządzaniu systemami edukacyjnymi, biorąc pod uwagę rozwój społeczno-ekonomiczny społeczeństwa: Materiały międzynarodowej konferencji naukowej). 20 октября (października) 2014 года (roku), s. 282-294.

Wydawnictwo Нестор-История (Nesto-Istoria). ISBN 978-5-4469-0475-4. УДК 37.1. ББК 74.04;74.24.

- publikacje naukowe w krajowych monografiach naukowych:

1. Sylwester Bębas, 2010, *Rola religii i duszpasterstwa więziennego w pracy penitencjarnej*, [w:] S. Bębas, (red.) *Współczesne oblicze resocjalizacji penitencjarnej*, Radom, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, s. 291-312. ISBN 978-83-62491-05-6.
2. Sylwester Bębas, 2012, *Wybrane aspekty readaptacji społecznej więźniów*, [w:] S. Bębas (red.) *Szanse i zagrożenia resocjalizacji penitencjarnej*, Kielce, Oficyna Wydawnicza Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach, s. 291- 310. ISBN 978-83-9364365-5-2.
3. Sylwester Bębas, 2012, *Resocjalizacja nieletnich w warunkach schroniska dla nieletnich i zakładu poprawczego - możliwości i ograniczenia*, [w:] J. Góral - Półrola, B. Walasek - Jarosz, (red.) *Interdyscyplinarność i swoistość pedagogiki, Część III, O (poza)swoistych uwikłaniach wychowania*, Kielce, Oficyna Wydawnicza Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach, s. 225-244. ISBN 978-83-934365-8-3.
4. Sylwester Bębas, 2014, *Człowiek uwięziony w refleksji Jana Pawła II*, [w:] A. Różyło, M. Sztaba, (red.) *Człowiek w refleksji Karola Wojtyły – Jana Pawła II*, Lublin, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Jana Pawła II, s. 347-370. ISBN 978-83-7702-847-6.
5. Sylwester Bębas, 2014, *Jakość ojcostwa na tle przemian współczesnej Europy*, [w:] S. Bębas, E. Kińska, (red.) *Tradycja i współczesne nurty w opiece, wychowaniu i resocjalizacji we współczesnej Europie*, Radom, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, s. 151-165. ISBN 978-83-62491-37-7.
6. Sylwester Bębas, 2015, *Fonoholizm - nowe uzależnienie wśród dzieci i młodzieży*, [w:] E. Męcina-Bednarek, *Optyka zagrożeń procesu porozumiewania się w życiu codziennym*, (red.) Kielce, Oficyna Wydawnicza Staropolskiej Szkoły Wyższej w Kielcach, s. 133-150. ISBN 978-83-63981-25-9.
7. Sylwester Bębas, 2016, *Uzależnienia i współuzależnienia w rodzinie*, [w:] M. Marczewski, R. Gawrych, D. Opozda, T. Sakowicz, P. Skrzydlewski, (red.) *Pedagogika rodziny. Podejście systemowe*, tom I, Familiologia, Gdańsk, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Społeczno - Ekonomicznej w Gdańsku, s. 589-614. ISBN 978-83-918349-4-7.
8. Sylwester Bębas, 2016, *Specyfika pobytu osadzonych i bezpieczeństwo w jednostkach penitencjarnych*, [w:] W. Saletra, A. Zagórska (red.) *Blisko obywatela. Bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe na poziomie lokalnym*, Kielce, Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, s. 161-178. ISBN 978-83-65139-83-2.
9. Sylwester Bębas, 2017, *Nowe media a problem samobójstw*, [w:] J. Śledzianowski, *Samobójstwo w dziejach i cywilizacji śmierci*, Kielce, Wydawnictwo Jedność, s. 187-220. ISBN 978-83-7971-612-8.
10. Sylwester Bębas, 2017, *Profilaktyka i interwencja wobec samobójstw w sieci*, [w:] J. Śledzianowski, *Samobójstwo w dziejach i cywilizacji śmierci*, Kielce, Wydawnictwo Jedność, s. 220-240. ISBN 978-83-7971-612-8.
11. Sylwester Bębas, 2017, *Funkcja diagnostyczna i resocjalizacyjna schroniska dla nieletnich*, [w:] T. Sołtysiak, M. Gołembowska, (red.) *Resocjalizować ale jak we współczesnej rzeczywistości społecznej*, Bydgoszcz, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, s. 95-106. ISBN 978-83-8018-111-3.
12. Sylwester Bębas, 2018, *Historyczno-kulturowe uwarunkowania kształtowania się systemu wychowania i resocjalizacji nieletnich w Polsce*, [w:] P. Witek, (red.), *Resocjalizacja nieletnich. Aktualne dylematy instytucji resocjalizacyjnych*, Rzeszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, s. 137-152. ISBN 978-83-7996-383-6.

13. Sylwester Bębas, 2017, *Nowe media a problem sekt*, [w:] M. Parzyszek, M. Samorańska, (red.) *Pedagogika rodziny w teorii i praktyce. Rodzina - wsparcie i pomoc*, Lublin, Wydawnictwo KUL, s. 111-129. ISBN 978-83-65172-97-6.

14. Sylwester Bębas, 2018, *Uzależnienia od portali społecznościowych na przykładzie Facebooka*, [w:] J. Bednarek, A. Andrzejewska, (red.), *Cyberprzestrzeń człowiek edukacja. Rodzic, dziecko, nauczyciel w przestrzeni wirtualnej*, Kraków, Wydawnictwo Impuls, s. 157-168. ISBN 978-83-8095-187-7.

- Opracowania zbiorowe zagraniczne:

1. Sylwester Bębas, Andrzej Gołębiowski, 2014, (red.) *Культурные основы системы образования в европейских государствах*, (Podstawy kulturowe systemu kształcenia w państwach europejskich) (red.), Минск (Mińsk), Wydawnictwo ЧУП ПроняПлюс, (Pronja Plus), ss. 310. ISBN 978-985-99333-25. УДК 378(1-87)(082). ББК 74.58. Mój wkład w powstanie tej pracy polegał na opracowaniu połowy książki pod względem redakcyjnym. Mój udział procentowy 50%.

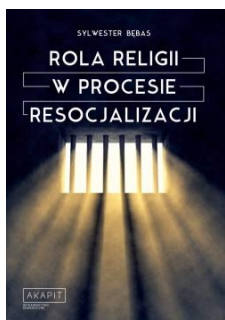
- Opracowania zbiorowe krajowe:

1. Sylwester Bębas, 2010, *Współczesne oblicze resocjalizacji penitencjarnej*, (red.) Radom, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, ss. 390. ISBN 978-83-62491-05-6.

2. Sylwester Bębas, 2010, *Współczesne determinanty profilaktyki i resocjalizacji nieletnich*, (red.) Radom, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, ss. 475. ISBN 978-83-62491-04-9.

3. Sylwester Bębas, Elżbieta Kielska, 2014, *Tradycja i współczesne nurty w opiece, wychowaniu i resocjalizacji we współczesnej Europie*, (red.) Radom, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, ss. 404. ISBN 978-83-62491-37-7. Mój wkład w powstanie tej pracy polegał na opracowaniu połowy książki pod względem redakcyjnym. Mój udział procentowy 50%.

c) omówienie celu naukowego wiodącej publikacji przedstawianej do oceny i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania:

Monografia wskazana jako główne osiągnięcie naukowe w pkt 4a w swoim podstawowym założeniu ma wymiar teoretyczny i empiryczny. Podjęta w niej została naukowa refleksja nad zagadnieniem roli religii w procesie resocjalizacji. Książka jest efektem badań, jakie prowadziłem w ciągu ostatnich ośmiu lat pracy. Jeżeli analizujemy proces socjalizacji i wychowania, a także aktualne funkcjonowanie osób naruszających porządek społeczny, to zauważa się, że respektowanie wartości i norm z poszczególnych systemów normatywnych ma związek z religijnością sprawcy i jego otoczenia. Religia, jako świadoma i wolna relacja człowieka z Bogiem, odgrywa ważną rolę w procesie rozwoju osobowości i prowadzeniu życia w pełni ludzkiego.

Obecność religii w procesie wychowawczym nadaje mu integralny i głęboki sens. W warunkach penitencjarnych jednostka poprzez szeroko pojęte działania religijne ma możliwość zweryfikowania dotychczasowego życia oraz przystąpienia do współpracy w procesie resocjalizacji, naprawy wyrządzonego zła, które wsparte jest poczuciem winy. Proces ten jest trudny, gdyż w grę wchodzi stopień demoralizacji środowiska więziennego, nastawienia, postawy a także jak w każdym procesie wychowawczym cechy, umiejętności, wiedza wychowawcy i właściwości osobowościowe przestępcy a także rodzaj nawiązanego „podmiotowego” dialogu.

W monografii zwrócono uwagę na świadomościowy wymiar aktywności religijnej, poszukiwanie genezy przestępstwa i zmiany zachowania w kontekście funkcjonowania religijnego sprawcy. Obok pewnych predyspozycji osobowościowych doniosłe znaczenie odgrywają procesy socjalizacji opartej o oddziaływania religijne. W ramach tych procesów jednostka nabywa umiejętności życia uregulowanego normatywnie. Przemianie tej w wysokim stopniu mogą pomóc przyjęte wartości religijne. Wyższy poziom religijności koreluje ujemnie z oznakami dewiacji. Religia daje także odpowiedź, na podstawowe pytania o sens ludzkiego życia.

Zaprezentowana w pracy autorska koncepcja resocjalizacji przez religię jest propozycją wzmocnienia i uzupełnienia tradycyjnych metod oddziaływania resocjalizacyjnego. Podejmuje niezwykle ważną problematykę religii, jej znaczenia i roli w procesie resocjalizacji. Autor w pracy odwołuje się do aktualnej literatury przedmiotu, przedstawiając zróżnicowane ujęcia omawianej tematyki. Praca zawiera 342 strony, zawierające bogaty zbiór literatury w postaci 857 pozycji, w tym 72 obcojęzyczne (angielski, francuski, niemiecki, włoski). Praca w zamiarze ma stanowić kompendium wiedzy o znaczeniu religii w procesie resocjalizacji.

Treść poszczególnych rozdziałów jest tak uporządkowana i ułożona, aby postawiony problem główny: *Czy religia może sprzyjać resocjalizacji?* był ujęty wieloaspektowo i całościowo w kontekście historycznym i społecznym. Główny problem badawczy zostaje doprecyzowany przez szereg pytań szczegółowych: *Czy realne i uzasadnione jest zintegrowanie przejawów religijności, postaw religijnych z resocjalizacją skazanych?, Na ile oddziaływania na sferę religijną mogą być pomocne w resocjalizacji?, Jakie są przesłanki uzasadniające potrzebę stymulowania rozwoju religijnego w procesie resocjalizacji?, Czy programy resocjalizacyjne i profilaktyczne, które zawierają ideę potrzeby rozwoju religijnego są skuteczne w procesie resocjalizacji?* Problematyka badawcza pozwala wskazać główne cele pracy, które można podzielić na teoretyczny, poznawczy i praktyczny. Celem teoretycznym jest ustalenie specyfiki resocjalizacji religijnej. Celem poznawczym jest wydobywanie i skonstruowanie koncepcji resocjalizacji religijnej, wraz z jej elementami składowymi i etapami realizacji. Celem praktycznym pracy jest stworzenie modelu resocjalizacji religijnej, wykorzystywanej w wychowaniu resocjalizacyjnym, prowadzonym w jednostkach penitencjarnych i zakładach resocjalizacyjnych dla nieletnich.

Praca składa się z pięciu rozdziałów. W pierwszym, zatytułowanym: *Znaczenie religii i kultury duchowej w procesie resocjalizacji*, poddano analizie wybrane konteksty pedagogiki resocjalizacyjnej jako złożonego procesu modyfikacji osobowości człowieka i zmian w sferze świadomości i sferze zachowań. Ukazano miejsce pedagogiki resocjalizacyjnej wśród dyscyplin pedagogicznych. Próbowano też odpowiedzieć na szereg pytań dotyczących systemu profilaktyki i resocjalizacji, poszukiwano skutecznych sposobów poprawiających skuteczność resocjalizacji, podjęto problem personelu resocjalizacyjnego, którego praca ma zasadniczy wpływ na przebieg i skutki resocjalizacji, dostrzeżono też liczne ograniczenia w kształceniu pedagogów resocjalizujących, którym często brakuje umiejętności terapeutycznych, doświadczeń o charakterze warsztatowym. Często w przebiegu procesu resocjalizacji, działania wychowawcze i resocjalizacyjne, są działaniami wybiórczymi, nakierowanymi na niektóre elementy struktury właściwej człowiekowi, najczęściej biologicznej lub psychologicznej rzadziej społecznej, natomiast stosunkowo rzadko duchowej.

Podrozdział zatytułowany: *Duchowość i rozwój duchowy w procesie resocjalizacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych* przedstawia rolę duchowości w procesie zdrowienia z uzależnienia, podkreśla, że duchowość i rozwój duchowy są tak samo ważne jak pomoc medyczna i terapeutyczna i że w terapii uzależnionych istotną rolę odegrało odniesienie się do duchowości, do relacji z Bogiem. Duchowość określa wolność wewnętrzną

człowieka jako panowanie nad własnymi namiętnościami, zachciankami i kaprysami, odgrywając ważną rolę w procesie wewnętrznej przemiany człowieka. Ostatni podrozdział w rozdziale pierwszym przedstawia nauczanie Kościoła katolickiego do uwięzionych. Dokonano tu szczegółowej analizy modelu pracy resocjalizacyjnej z osobami niedostosowanymi społecznie stworzonego przez księdza Jana Bosko, oraz analizy nauczania do uwięzionych i służb penitencjarnych trzech papieży: świętego Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka.

W rozdziale drugim pt. *Postawy moralne i religijne w resocjalizacji* Autor podejmuje analizę pojęcia religijności i postaw religijno - moralnych, typologii i faz rozwoju religijnego, oraz kształtowania i wpływu religijności na funkcjonowanie osobowości uwięzionych. Autor powołując się na literaturę przedmiotu dowodzi, że religia obejmuje całego człowieka i jest istotnym czynnikiem w procesie kształtowania osobowości. Nawiązanie osobowej relacji z Bogiem ma charakter twórczy oraz staje się źródłem sensu życia i motywacji do zmiany zachowania. Religia spełnia również w osobowości funkcje utrwalającą system wartości, daje człowiekowi poczucie bezpieczeństwa, które jest potrzebne do prawidłowego funkcjonowania osobowości, ponadto religia integruje i ukierunkowuje funkcjonowanie osobowości człowieka poprzez sens życia, sakralizuje system wartości, bezpieczeństwo i zaufanie, autoidentyfikację z grupą, autopsychoterapię. Kształtowanie dojrzałej osobowości jest, więc ciągłym trwającym przez całe życie procesem stawania się, dzięki któremu człowiek przyjmuje odpowiedzialność za swoje życie. Właściwie kształtowane postawy religijne mobilizują do ciągłej pracy nad sobą, z poczuciem odpowiedzialności przed Bogiem za siebie i drugiego - każdego człowieka.

W rozdziale trzecim podjęto analizę religii w resocjalizacji osób pozbawionych wolności. Zwrócono uwagę na szczególne znaczenie duszpasterstwa więziennego w pracy penitencjarnej, które jest bardzo ważnym środkiem oddziaływania penitencjarnego, służące nie tylko osobom pozbawionym wolności, ale także członkom ich rodzin, kadrze penitencjarnej. Jak wynika z rozdziału trzeciego, działalność duszpasterstwa więziennego jest bardzo ważnym elementem procesu resocjalizacji, stwarzając m.in. programy naprawcze, prowadząc różne instytucje korekcyjne, prowadząc działalność duszpasterską czy pastoralną zmierzającą do resocjalizacji skazanych. Bardzo ważną rolę odgrywa tu kapelan więzienny, który udziela posług religijnych, odprawia nabożeństwa, udziela sakramentów, głosi Słowo Boże, rozwija życie duchowe u skazanych, wzmacnia system wartości, buduje więzi wspólnotowe oraz realizuje praktyki religijne. W podrozdziale drugim, analizując badania wielu autorów, dokonano charakterystyki stosunku osób pozbawionych wolności do religii i religijności. Dokonana analiza licznych badań więźniów w aspekcie ich życia religijnego pozwala Autorowi na stwierdzenie, że religia w procesie resocjalizacji więźniów odgrywa istotną rolę. Dlatego zgodnie z międzynarodowym i polskim prawem, które gwarantuje osobie ludzkiej wolność religijną i wolność sumienia w ostatnim paragrafie tego rozdziału dokonano charakterystyki opieki religijnej nad więźniami w jednostkach penitencjarnych w świetle przepisów prawa. Owa opieka jest powinnością kapelanów więziennych i współpracującego z nimi personelu więziennego. Działalność duszpasterska i praktyki religijne powinny stać się trwałym i bardzo ważnym elementem systemu penitencjarnego w Polsce. Nie tylko jest to sprawa realizacji jednego z podstawowych praw człowieka (wolności religijnej), ale również przyczynia się do resocjalizacji części skazanych i w ogóle do humanizacji systemu karnego.

Rozdział czwarty zatytułowany: *Metodyczne konteksty oddziaływań religijnych w resocjalizacji* jest wstępem do części empirycznej pracy. Autor opracował w nim autorskie zasady i metody resocjalizacji religijnej. Autor prezentuje w nim także programy profilaktyczne i resocjalizacyjne polskie oraz zagraniczne odwołujące się do twórczego oddziaływania religii na osobowość uwięzionych. Przedstawia także swój autorski program resocjalizacyjny określony jako: *Program resocjalizacji wynikający z nauczania Jana Pawła II*, który powstał w 2010 roku i na którym pracuje od wielu lat i który jest praktycznie

wykorzystywany do prowadzenia zajęć w jednostkach penitencjarnych oraz schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych w Polsce.

Warto zwrócić uwagę, że wszystkie rozdziały teoretyczne odwołują się do aktualnej literatury przedmiotu także zagranicznej, przedstawiając zróżnicowane, a przez to bardziej kompleksowe, ujęcia omawianej tematyki. Ostatni rozdział książki został zatytułowany: *Religijność i praktyki religijne wychowanków zakładów resocjalizacyjnych dla nieletnich*.

Religijność dotyczy wewnętrznych procesów psychicznych związanych z przeżywaniem określonej relacji do Boga, traktowanego jako rzeczywistość istniejąca poza światem widzialnym. O religijności wnioskujemy na podstawie takich elementów, jak: świadomość i uczucia religijne, podejmowane decyzje o charakterze religijnym, więzi ze wspólnotą, praktyki religijne, moralność, doświadczenia religijne i formy życia religijnego (Walesa 2003, s. 21-38). Dzięki temu jesteśmy w stanie opisać strukturę religijności i prowadzić badania empiryczne.

W badaniach nad religijnością ścierają się najczęściej dwie koncepcje jej definiowania: substancjalna i funkcjonalna. Koncepcja substancjalna religijność traktuje jako wiarę w rzeczywistość określoną jako „święta”, w odróżnieniu od rzeczywistości codziennej. Tę rzeczywistość transcendentną określa się: Bogiem, Siłą Wyższą czy też nadprzyrodzonością itp. Specyfikę religii w tym ujęciu stanowi podporządkowanie spraw ludzkich tej nadprzyrodzonej rzeczywistości. Odniesienie do Boga osobowego jeszcze bardziej zawęża znaczenie religijności i sprzyja badaniu, jak ona jest kształtowana przez Kościół (zwana też religijnością kościelną, zinstytucjonalizowaną) (Mariański 2004, s. 31). Substancjalne ujęcie religijności skupia się na treściowym wymiarze religijności. W opisie Boga, wierzeń i praktyk, substancjalne definicje przyjmują stateczny charakter. Mówią, czym religia jest, a nie jak ona wpływa na jednostkę (Piwowarski 1996, s. 48-50; Pargament 1997, s. 25-27).

Drugim ważnym w socjologii jest nurt funkcjonalny, który określa, jak religia działa, jakie są jej funkcje oraz że są konsekwencją działania religijnego dla strukturalnego kontekstu religii. W nurcie tym religia jawi się jako aktywny element życia ludzkiego, wpływający na jego działanie i wyjaśniający problemy, których człowiek bez odniesienia do transcendencji nie jest w stanie zrozumieć. Definicje funkcjonalne odwołują się również do prawd wiary, praktyk, symboli i doświadczeń. Jednakże ich punkt odniesienia przeniesiony jest z sił nadnaturalnych na proces radzenia sobie z zasadniczymi problemami ludzkiej egzystencji. Tym, co czyni religię nadzwyczajną, jest jej odniesienie do śmierci, cierpienia, tragedii, zła, bólu i niesprawiedliwości. Z funkcjonalnego punktu widzenia religia ukazuje, jak wierzenia, symbole, rytuały są stosowane w praktyce, w czasie życiowych kryzysów i jak wpłynęły na człowieka (Luhmann 1998, s. 11-15; Yinger 1970, s. 6-7 & Berger 1974, s. 129).

Badając religijność, nie zajmujemy się problemem realności świata transcendentnego ani jego charakterystyką. Nie porusza się także kwestii prawdziwości religii. Nauka nie ma nic do powiedzenia na temat sądów, których nie można podważyć w sposób empiryczny. Nauka jest bezsilna wobec kwestii istnienia bądź nieistnienia nieba, które jest sferą całkowicie niematerialną i pozazmysłową. Badania nad religijnością koncentrują się na jej wymiarze ludzkim, tj. na próbie nawiązania kontaktu człowieka z Bogiem lub jakoś rozumianym bóstwem. Ludzkie przekonania na temat rzeczywistości transcendentnej są traktowane jako cecha relacji człowieka do niej (Krol 1999; Bronk 2001, s. 23-52; Stark & Bainbridge 2007, s. 37-38).

K. Ostrowska podkreśla, że badanie religijności to nic innego, jak badanie poziomu ukształtowania się osobowości. Religijność, jako empiryczny wskaźnik uwzględniania przez człowieka rzeczywistości transcendentnej w swojej jednostkowej egzystencji, jest jednym z podsystemów osobowości, które tworzą ustosunkowania wobec religii. Zdaniem autorki religijność może być ujmowana w kategoriach siły, intensywności i jakości. W badaniach

religijności odkrywa się, jaki charakter mają ustosunkowania do sfery religijnej, czy obejmują stosunek do istnienia Boga, Jego natury, relacji do człowieka, sposobów komunikowania się z Bogiem, sposobów realizacji zadań wynikających z relacji Bóg - człowiek, zobowiązań człowieka względem Boga (Ostrowska 1998, s. 197, 207).

Rozdział piąty podejmuje analizę religijności wychowanków zakładów resocjalizacyjnych dla nieletnich. Celem poznawczym podjętych badań było zdobycie wiedzy na temat religijności i stosunku do praktyk religijnych wychowanków schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych. Celem praktycznym było wykorzystanie wyników badań do opracowania programów profilaktycznych i resocjalizacyjnych, odwołujących się do religii skierowanych do wychowanków schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych.

Rozdział piąty został podzielony na pięć paragrafów i zawiera: pierwszy pt. *Założenia metodologiczne oraz charakterystyka badanej zbiorowości*, w którym metodologia została opisana i zastosowana zgodnie z zasadami obowiązującymi w naukach społecznych. Materiał empiryczny pracy stanowią badania przeprowadzone we wszystkich 32 zakładach resocjalizacyjnych dla nieletnich. Badaniami objęta została grupa 997 nieletnich w tym 880 chłopców i 117 dziewcząt, czyli biorąc pod uwagę ogólną pojemność zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (1769 miejsc) badana grupa stanowiła ponad 56% wszystkich wychowanków tych placówek w Polsce.

Problem badawczy, został zdefiniowany następująco: *Jaki jest poziom religijności i stosunek do praktyk religijnych młodzieży przebywającej w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych?*

W badaniach wyodrębniono również następujące problemy szczegółowe:

1. *Jak różnicują religijność badanych cechy demograficzne i społeczne?*
2. *Czy i w jakim kierunku zmienia się religijność wychowanków pod wpływem pobytu w placówce resocjalizacyjnej?*
3. *Jaki jest stosunek do praktyk religijnych przed umieszczeniem w placówce i podczas pobytu w placówce?*
4. *Czy podczas pobytu w placówce zmieniła się częstotliwość udziału w praktykach religijnych wychowanków?*
5. *Jaki jest stosunek do praktyk religijnych przed umieszczeniem w placówce i podczas pobytu w placówce?*
6. *Czy wiara i religia pomaga wychowankom znosić trudy pobytu w placówce?*
7. *Czy podczas pobytu w placówce zmieniła się częstotliwość udziału w praktykach religijnych wychowanków?*

Podstawą rozwiązania problemu badawczego stanowiła weryfikacja następującej hipotezy: *Zakłada się, że młodzież przebywająca w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych prezentuje niezbyt wysoki poziom życia religijnego i generalnie obojętny stosunek do praktyk religijnych we wszystkich jego podstawowych wymiarach i w religijności tej występuje selektywność i elementy indywidualizacji.*

Na podstawie wiedzy naukowej, empirycznej weryfikacji pozwalającej rozwiązać problem badawczy poddano następujące hipotezy:

1. *Cechy demograficzne i społeczne różnicują religijność badanych.*
 - 1.1. *Dziewczeta częściej niż chłopcy aprobuja wartości religijne i moralne.*
 - 1.2. *Mieszkańcy wsi i mniejszych miejscowości częściej niż mieszkańcy dużych miast prezentują wartości moralne i religijne.*
 - 1.3. *Badani z uboższych rodzin częściej niż badani z zamożniejszych rodzin aprobuja wartości religijne i moralne.*
 - 1.4. *Ze względu na deklarowany stosunek do wiary postawy religijno-moralne różnią się także w pozostałych wymiarach religijności w tym samym kierunku.*

1.5. Religijność we wszystkich jej podstawowych wymiarach rośnie wraz ze wzrostem częstotliwości udziału w praktykach religijnych badanych.

2. Pobyt w placówce wpłynął pozytywnie na wiarę i religijność wychowanków.

3. Wychowankowie przed umieszczeniem w placówce w większości mieli obojętny stosunek do praktyk religijnych, po umieszczeniu w placówce stosunek ten uległ zmianie.

4. Podczas pobytu w placówce zwiększyła się częstotliwość udziału w praktykach religijnych wychowanków?

5. Wychowankowie przed umieszczeniem w placówce w większości mieli obojętny stosunek do praktyk religijnych, po umieszczeniu w placówce stosunek ten uległ zmianie.

6. Wiara i religia pomaga wychowankom znosić trudy pobytu w placówce.

7. Podczas pobytu w placówce zwiększyła się częstotliwość udziału w praktykach religijnych wychowanków?

Zastosowano podział na następujące zmienne:

- zmienna zależna to: religijność wychowanków placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich,
- zmienne niezależna: praktyki religijne badanych,
- zmienną niezależną pośredniczącą w pracy jest: płeć, wiek, pochodzenie społeczne i środowiskowe, typ szkoły, do której uczęszczają badani, czas pobytu w placówce.

W badaniach posłużono się metodą sondażu diagnostycznego. W metodzie sondażu diagnostycznego, techniką podstawową i wiodącą był autorski kwestionariusz ankiety.

W badaniach posłużono się także:

- kwestionariuszem *Siły Przekonań Religijnych Santa Clara* w adaptacji Marcina Wnuka,
- skalą *Codziennych Doświadczeń Duchowych* w adaptacji Marcina Wnuka,
- skalą *Religijności Personalnej* Romualda Jaworskiego,
- skalą *Relacji z Bogiem* Stanisława Tokarskiego,
- kwestionariuszem *Pytań o motywację* Stanisława Tokarskiego,
- kwestionariuszem *Wartości Religijnych* Stanisława Tokarskiego,
- kwestionariuszem, *Moje życie religijne* w układzie Krystyny Ostrowskiej. Dla wzbogacenia materiału badawczego oraz wejścia w głąb problematyki przeprowadzono dodatkowo wywiady z wychowankami wybranych placówek resocjalizacyjnych.

W badaniach były postanowione następujące założenia i warunki doboru próby: objąć badaniami empirycznymi możliwie jak największą liczbę młodzieży przebywającej w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych w Polsce, objąć badaniami wszystkie tego typu placówki resocjalizacyjne w Polsce. Ostatecznie badaniami objęta została grupa 997 nieletnich. Największa liczba wychowanków przebadana była w zakładzie poprawczym i schronisku dla nieletnich w Świdnicy 72 chłopców tj. 7,22%, najmniejsza zaś w zakładzie poprawczym w Witkowie 10 osób, co stanowi 1%. Wśród badanej grupy chłopców było 880, tj. 88,3% a dziewcząt, 117 co stanowi 11,7% całej reprezentacji badanych, która stanowiła 997 osób. Analizując wiek osób przebywających w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych, zauważymy, że najmłodszymi w badanej populacji byli wychowankowie w wieku 12 lat 0,3%, natomiast najstarszymi 1 wychowanek w wieku 22 lat tj. 0,10%. Najliczniejszą grupę stanowili wychowankowie w wieku 16-18 lat.

W badaniach religijności należy pamiętać, że nie można jej sprowadzić jedynie do faktu społecznego. Człowiek jest istotą funkcjonującą na bardzo wielu płaszczyznach i powinien być rozważany w wielu wymiarach, z których wymiar społeczny jest tylko jednym z nich. Religijność jest zjawiskiem humanistycznym, interpersonalnym, występującym w sferze świadomego oddziaływania ludzi na siebie, w ramach wzajemnego współżycia i powiązań (Mariański 1991, s. 19-25). Badania wyznania, intensywności wiary, postaw wobec wiary tylko w przybliżeniu i wstępnie charakteryzują religijność. Kryterium takie nie informuje o wierności religii, ani o więzi z Kościołem, ale świadczy jedynie o woli zaliczenia

się do zbiorowości ludzi określających się jako wierzący lub katolicy (Mariański 2004, s. 134-138).

Z analiz dokonanych w czterech kolejnych podrozdziałach wynika, że zdecydowana większość młodzieży przebywającej w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych należy do Kościoła rzymskokatolickiego 79,54%. Procenty członków innych religii są w badanej zbiorowości obecne tylko w bardzo niskim stopniu: Świadkowie Jehowy 2,61%, agnostycyzm 1,5%, buddyzm 1,1%, prawosławie 1,1% i wyznanie ewangelicko-augsburskie 1%. 13,14% badanych nie udzieliło odpowiedzi na pytanie dotyczące ich wyznania, można przypuszczać, że są to osoby niewierzące nie zaliczające siebie do żadnego Kościoła lub związku wyznaniowego.

Dynamikę swojej religijności wychowankowie zakładów resocjalizacyjnych dla nieletnich przedstawili następująco: 73,3% badanych deklaruje się, jako osoby wierzące w tym: 6,41% głęboko wierzące, 29,88% wierzące i 37,01% jako osoby wierzące niepraktykujące. Bardzo duża grupa respondentów deklaruje się jako osoby obojętnie religijnie 16,04% i niewierzące 10,63%.

Religijność jako stosunek człowieka do rzeczywistości *sacrum*, w dużym stopniu jest skutkiem oddziaływań środowiskowych zwłaszcza rodzinnych, bowiem rodzice najbardziej znacząco kształtują postawy i system wartości młodego pokolenia, także w sferze religijnej (Jarosz 2007, s. 211-213).

Zdecydowana większość wychowanków przebywających w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych, bo, aż 76,53% pochodzi z rodziny wierzącej. Analiza intensywności wiary członków rodziny respondentów pokazuje, że najbardziej religijna biorąc pod uwagę współczynniki głęboko wierząca i wierząca praktykująca jest babcia 68,5%, w tym głęboko wierząca 43,93%, następnie matka 65,09% w tym głęboko wierząca 26,98%, dziadek 56,67% w tym głęboko wierzący 29,79%, rodzeństwo 53,55% w tym głęboko wierzący 21,06%, najmniej religijny w rodzinach badanych wychowanków jest ojciec 50,15% w tym głęboko wierzący 20,66%.

89,96% wychowanków zakładów resocjalizacyjnych dla nieletnich przyjęła chrzest, tylko 9,63% badanych przyjęła sakrament bierzmowania a 3 respondentów, czyli 0,34% sakrament małżeństwa. 10,33% badanych wychowanków nie potrafi określić, czy i jakie sakramenty święte przyjęli, wynika to zapewne z zaniedbania religijnego ich rodziców i samych badanych.

Do celów niniejszych badań wyróżniono praktyki religijne obowiązkowe - powtarzalne: uczestnictwo we Mszy świętej, przystępowanie do spowiedzi i Komunii świętej, oraz praktyki nadobowiązkowe - powtarzalne: modlitwa i czytanie Pisma Świętego.

Wśród różnorodnych rytuałów religijnych, szczególnie ważną rolę odgrywa uczestnictwo we Mszy świętej. Z badań wynika, że ponad jedna trzecia wychowanków przebywających w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych 34,8% przed umieszczeniem w placówce uczestniczyła we Mszy świętej raz w tygodniu, a 2,61% nawet kilka razy w tygodniu. 8,36% badanych była w kościele raz w miesiącu a 6,32% kilka razy w miesiącu. Następnie mamy 5,82% respondentów, którzy przychodzili do kościoła raz w roku zapewne przy okazji wielkich świąt i kolejną grupę 11,94% która przychodziła do kościoła kilka razy w roku z okazji świąt lub rodzinnych uroczystości takich jak: śluby, pogrzeby itp. W sumie wskaźnik badanej młodzieży uczestniczącej we Mszy świętej przed umieszczeniem w placówce przynajmniej raz w roku wynosi 69,85%. Raz na kilka lat uczestnictwo we Mszy świętej deklarowało 3,31% respondentów. Z drugiej strony 11,33% badanej młodzieży twierdzi, iż w ogóle nie uczęszczało na Msze święte.

Drugą praktyką obowiązkową nakazaną przez Kościół katolicki, po niedzielnej Mszy świętej jest spowiedź i Komunia święta. Największa grupa badanych chłopców i dziewcząt przebywających w zakładach resocjalizacyjnych dla nieletnich przystępowała do Komunii

świętej raz w roku 13,54%, lub kilka razy w roku 12,84%. Kolejna częstotliwość to raz w tygodniu 12,64% badanych, raz w miesiącu 10,93%, kilka razy w miesiącu 9,03% respondentów. Wśród badanych znalazła się grupa młodzieży, która deklaruwała przystępowanie do Komunii świętej kilka razy w tygodniu 2,71%, oraz grupa respondentów, która do Komunii przystępowała raz na kilka lat 6,19% oraz grupa, która nigdy nie przystępowała do Komunii świętej 16,35%. W sumie wskaźnik badanej młodzieży przystępującej do Komunii świętej przynajmniej raz w roku wynosi 61,69%.

Badania przeprowadzone wśród wychowanków zakładów resocjalizacyjnych dla nieletnich pokazują, że największa część badanej młodzieży do spowiedzi świętej przed umieszczeniem w placówce nie przystępowała nigdy aż 39,91%. Kolejne częstotliwości przystępowania do spowiedzi przedstawiają się następująco: kilka razy w roku 14,84%, być może na Boże Narodzenie, w Święta Wielkanocne lub z okazji rodzinnych (ślub, chrzest, pogrzeb itp.), raz w miesiącu 13,24% i raz w roku 11,33%. W sumie wskaźnik badanej młodzieży „odwiedzającej” konfesjonał przynajmniej raz w roku wynosi 39,41%.

Kolejną praktyką religijną poddaną analizie jest modlitwa. Częstotliwości modlitwy wśród badanej młodzieży przebywającej w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych przed umieszczeniem w placówce przedstawia się następująco: najwyższy odsetek tej młodzieży modli się raz w tygodniu 17,15%, oraz codziennie 15,95%. Należy podkreślić, iż trzecia najliczniejsza grupa badanych młodych ludzi nie modli się w ogóle 14,84%. Kolejne częstotliwości modlitwy badanych przed umieszczeniem w placówce przedstawiają się następująco: kilka razy w roku 8,32%, kilka razy w tygodniu 7,62%, raz w miesiącu 6,12%, kilka razy w miesiącu 6,52%, raz w roku 4,71% i raz na kilka lat 3%. Prawie połowa badanych wychowanków 43,53% nigdy nie czyta Pisma Świętego. Kolejne częstotliwości czytania Pisma Świętego przez badanych przed umieszczeniem w placówce przedstawiają się następująco: raz w roku 8,83%, raz na kilka lat 7,42%, raz w tygodniu 7,12%, kilka razy w roku 6,72%, kilka razy w miesiącu 4,51%, raz w miesiącu 3,71% oraz kilka razy w tygodniu tylko 1,71%.

W badaniach zapytano o religijną atmosferę panującą w rodzinach nieletnich przebywających w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych oraz o przejawy tej atmosfery i zwyczaje religijne panujące w domu rodzinnym. Ponad połowa badanych 52,36% deklaruje religijną atmosferę w ich rodzinie, która przejawia się: obchodzeniem świąt 42,83%, przyjmowaniem wizyt duszpasterskich 30,89%, uczęszczaniem na Msze święte 20,26%, wspólną modlitwą 11,43%, wspólną kolacją wigilijną, śpiewaniem kołęd.

R. Jaworski przyjął, iż religia chrześcijańska jest religią personalną, gdyż: podmiotem przeżycia religijnego jest człowiek jako byt osobowy, przedmiotem tego przeżycia i jego adresatem jest osoba Boga, między osobą człowieka a Bogiem osobowym występuje specyficzny typ relacji - relacja osobowa. Realizacja ontycznej relacji osobowej jest optymalną formą religijności chrześcijańskiej, a nasycenie czynnikiem personalnym w niej zawartym jest jednym z podstawowych wyznaczników jej dojrzałości. Na podstawie powyższych założeń R. Jaworski skonstruował metodę badawczą pozwalającą na pomiar tego wskaźnika. Jego przebieg odbywał się w sposób typowy dla tego rodzaju narzędzi. Ostateczna wersja Skali Religijności Personalnej (SRP) składa się z 30 pytań. Jej rzetelność sprawdzana metodą retestowania okazała się wysoka, dla poszczególnych pozycji wynosi od 0,69 do 0,85 (r - Spearmana). W wyniku analizy treści pytań wyodrębnione zostały cztery Podskale: Wiara (WR), Moralność (MR), Praktyki (PR) i Self religijny (SR; Autoidentyfikacja) (Jaworski 1989).

Badania przeprowadzone za pomocą Skali Religijności Personalnej autorstwa R. Jaworskiego pokazały typ religijności młodzieży przebywającej w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych. Najmniejszą ilość punktów, jaką uzyskano w badaniach tym narzędziem wyniosła 85, największa 202 punkty. Osoby z najwyższymi wynikami 220

badanych (22,1%) uzyskało wynik pomiędzy 160-202 punkty charakteryzując się religijnością personalną. 577 badanych (57,87%) otrzymało wynik pomiędzy 85-146 punkty charakteryzując się religijnością apersonalną.

Przystępując do analizy badań przeprowadzonych kwestionariuszem: *Moje życie religijne* autorstwa K. Ostrowskiej, które mierzy życie religijne (religijność) poszczególnych osób i grup warto przytoczyć za autorką pewne pojęcia związane z religijnością takie jak: religia, życie religijne, człowiek religijny, przeżycie religijne, czy działania motywowane rzeczywistością religii.

K. Ostrowska religię rozumie jako „rzeczywistość obiektywnie istniejącą, do której człowiek w czasie realizacji swojej egzystencji w procesach odkrywania, poszerzania i formowania osobowej struktury ustosunkowuje się w jakiś sposób. Rzeczywistość ta obejmuje osobowego Boga, Jego relacje do człowieka i wszechświata oraz wytworzone i utrwalone w ciągu rozwoju ludzkości sposoby wyrażania stosunku człowieka do Boga”. Życie religijne według autorki to „sposób przejawiania osobowego stosunku do religii, polegający na poznawaniu, przyjmowaniu oraz regulowaniu życia jednostkowego i społecznego według rzeczywistości religijnej”. Człowiek religijny w ujęciu autorki to taki człowiek, „który rozszerzył swoją osobowość o ustosunkowania do rzeczywistości religii i przejawia określoną religijność”. Ciekawe jest też pojmowanie przez K. Ostrowską przeżycia religijnego, które rozumie jako „procesy psychiczne takie jak stany emocjonalne, uczucia oraz proste i złożone procesy poznawcze związane z rzeczywistością religii.” Natomiast działania motywowane rzeczywistością religii to „praktyki religijne i wszelka działalność, wynikająca ze świadomego przeżycia religii (Ostrowska 1998, s. 208-209).

Z badań przeprowadzonych kwestionariuszem: *Moje życie religijne* autorstwa K. Ostrowskiej wynika, że w części I badającej sferę przeżyć emocjonalno-poznawczych średnia arytmetyczna wyniku surowego, jaki uzyskała młodzież przebywająca w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych to 81,71 punktów, odchylenie standardowe wyniosło 21,63 punkty, w części II dotyczącej sfery działań i przekonań badani uzyskali średnią arytmetyczną wynoszącą 121,57 punktów zaś odchylenie standardowe wyniosło 23,96 punktów, w części III odnoszącej się do wiedzy religijnej wyniki były następujące średnia arytmetyczna 73,71 punktów i odchylenie standardowe 15,21 punktów. Suma punktów wszystkich trzech skal, czyli ogólna ocena życia religijnego badanych wyniosła 276,99 punktów przy odchyleniu standardowym 50,46 punktów.

Uzyskane wyniki można odnieść do badań przeprowadzonych przez K. Ostrowską, która powyższym narzędziem przebadła grupę 235 uczniów uczęszczających na katechizację do jednej z warszawskich parafii w wieku 15-19 lat a więc młodzieży w bardzo zbliżonym wieku do wychowanków schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych. Wyniki uzyskane w badaniach K. Ostrowskiej jak można było się spodziewać są nieco wyższe niż w grupie młodzieży przebywającej w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych i wyniosły odpowiednio: skala I - 93,4 punkty, odchylenie standardowe 21,38 punktów, skala II - 121,76 punktów, odchylenie standardowe 22,62 punkty, skala III - 74,49 punktów przy odchyleniu standardowym 17,62 punktów i średnia arytmetyczna całości 288,83 punkty, odchylenie standardowe 48,75 punktów (Ostrowska 1998, s. 208-209).

Niestety autorka kwestionariusza nie opracowała precyzyjnych norm np. stenowych pozwalających dokonać precyzyjnej oceny religijności badanych tym narzędziem. Dlatego autor pracy w porozumieniu z autorką kwestionariusza posługując się empirycznym modelem opartym na kwantylach, dokonał odnosząc się do populacji młodzieży przebywającej w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych interpretacji wyników surowych. Biorąc pod uwagę najniższą liczbę punktów w badaniach, czyli 271 i najwyższą 319, autor pracy określił, że badani, którzy uzyskali wyniki poniżej 283 punktów tj. 28,64% charakteryzują się niską religijnością, respondenci, którzy uzyskali wyniki w przedziale 284-

306 tj. 37,19% charakteryzują się religijnością przeciętną i ankietowani, którzy uzyskali wyniki wyższe niż 307 punktów tj. 34,17% charakteryzują się religijnością wysoką.

Wnioski wynikające z badań przedstawiają się następująco:

1. Młodzież przebywająca w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych w Polsce jest religijna, choć ta religijność jest niższa niż ogółu społeczeństwa polskiego.
2. Deklarowana wiara badanych jest często mniej lub bardziej selektywna, wybiórcza, chwiejna. Wysoki poziom deklaracji wiary nie zawsze wiąże się z akceptacją prawd wiary i obyczajów, czy zasad moralnych, których Kościół naucza.
3. Wiara badanych wychowanków jest często dostosowana do ich potrzeb, uproszczona, często brakuje w niej pogłębionej refleksji, wynika to zarówno z wieku badanych jak i z ich demoralizacji i niedostosowania społecznego.
4. Zmiennymi niezależnymi, które najbardziej różnicują badaną populację młodzieży w kwestii religijności są: intensywność wiary, wyznanie, warunki materialne, pochodzenie środowiskowe i społeczne, typ religijności.
5. Osobami najbardziej religijnymi w odniesieniu do postaw wobec norm moralnych i ogólnych postaw wobec wiary i praktyk religijnych, posiadanej wiedzy religijnej, ideologii religijnej, posiadanego doświadczenia religijnego, przynależności do wspólnot religijnych, czy postaw wobec wartości i norm moralnych są badani wierzący, wyznania Rzymskokatolickiego, posiadający gorsze warunki materialne, częściej pochodzenia rolniczego i mieszkający na wsi, z religijnością personalną. Osoby te częściej niż pozostali realizują różne praktyki religijne, akceptują dogmaty wiary, posiadają znaczny stopień wiedzy religijnej, znacznie częściej niż pozostali pozytywnie przyjmują nauczanie Kościoła.
6. Badani pochodzący z dużego miasta, mający dobre warunki materialne, niewierzący, z religijnością apersonalną dużo częściej niż pozostali wahają się i wątpią w różnych kwestiach religijnych, deklarują dystans lub wrogość wobec Kościoła oraz znacznie rzadziej niż pozostali akceptują różne normy moralne, są obojętne w kwestiach wiary religijnej, w większości nie akceptują dogmatów wiary, nie odbywają praktyk religijnych.
7. Charakterystyczne jest to, że poziom religijności badanych spada wraz ze wzrostem wielkości miejscowości zamieszkania. Młodzież wiejska znacznie częściej uczestniczy we Mszy świętej, przystępuje do spowiedzi i Komunii świętej. Dziewczeta częściej przyjmują różne prawdy religijne i posiadają wyższy poziom wiedzy religijnej niż chłopcy. Pozostałe zmienne nieznacznie wpływają na religijność badanych.
8. Cechy demograficzne i społeczne różnicują religijność badanych. Dziewczeta częściej niż chłopcy aprobują wartości religijne i moralne. Mieszkańcy wsi i mniejszych miejscowości częściej niż mieszkańcy dużych miast prezentują wartości moralne i religijne. Badani z uboższych rodzin częściej niż badani z zamożniejszych rodzin aprobują wartości religijne i moralne.
9. Religijność we wszystkich jej podstawowych wymiarach rośnie wraz ze wzrostem częstotliwości udziału w praktykach religijnych badanych.
10. Pobyt w placówce wpłynął najczęściej pozytywnie na wiarę i religię wychowanków, często zmieniając ich stosunek do praktyk religijnych, widać to po częstotliwości praktyk, która w placówce jest częstsza niż przed umieszczeniem w niej.
11. Wiara i religia często pomaga wychowankom znosić trudy pobytu w placówce, wiedza moralna i religijna jaką posiadają respondenci zależna jest od atmosfery religijnej jaka panowała w ich domu rodzinnym i od postaw rodziców wobec badanych.

Zamysłem Autora pracy było zaprezentowanie koncepcji resocjalizacji przez religię jako propozycji wzmocnienia i uzupełnienia tradycyjnych metod oddziaływania resocjalizacyjnego, a przez to szczególnie godną polecenia do wdrażania w praktykę resocjalizacji. Ważne było także uaktualnienie problematyki religijnej w procesie resocjalizacji, zwrócenie uwagi na świadomościowy wymiar aktywności religijnej,

poszukiwanie genezy przestępstwa i zmiany zachowania w kontekście funkcjonowania religijnego sprawcy. Rozważania teoretyczne jak i wyniki badań sytuują się poza tradycyjnym spojrzeniem na resocjalizację doszukującym się uwarunkowań przestępstwa w strukturach społecznych, ekonomicznych i prawnych. W oddziaływaniu wychowawczym i resocjalizacyjnym daje to możliwość szerszego działania.

Propozycja poszerzenia świadomości etycznej, moralnej, religijnej wśród osób, które objęte są procesem resocjalizacji ma znaczenie wobec programowej ich nieufności do instytucji resocjalizacyjnych. Trzeba także nadmienić, iż w obecnym postmodernistycznym świecie coraz trudniejsze są odpowiedzi na pytania o sens i znaczenie religijności. Dlatego problematyka roli religii w procesie resocjalizacji nakreślona przez Autora jest interesującą propozycją w rozumieniu przestępczości, nadaje nowy sens pytaniom w jaki sposób resocjalizować, zmieniając to co zasadnicze w strukturze osobowości - system wartości w oparciu o odniesienie jakim jest religia.

Zaprezentowana praca ze względu na syntetyczny charakter może być przydatna dla studentów pedagogiki, psychologii, socjologii, prawa, teologii a także praktykom kapelanom więziennym, wychowawcom, pedagogom, psychologom, na co dzień pracującym w jednostkach penitencjarnych i zakładach resocjalizacyjnych dla nieletnich. Grupy te w codziennej pracy muszą obok rutynowych często mało efektywnych oddziaływań poszukiwać nowych, bardziej otwartych, a jednocześnie skutecznych form pracy resocjalizacyjnej.

4b) Omówienie pozostałych wybranych publikacji wskazanych do oceny:

Podstawowe obszary moich zainteresowań, które znajdują odzwierciedlenie w pracy naukowo-badawczej i wynikających z niej publikacji są następujące:

- badania z zakresu pedagogiki resocjalizacyjnej, resocjalizacji nieletnich i resocjalizacji penitencjarnej,
- badania nad rolą religii w resocjalizacji, myślą i działalnością Jana Pawła II w stosunku do osób uwięzionych,
- badania z zakresu dysfunkcjonalności rodziny, zagrożeń i patologii w rodzinie, zagrożeń i patologii w sieci.

Zajmuję się wymienionymi wyżej zagadnieniami w aspekcie pedagogicznym, ale również socjologicznym, psychologicznym, prawnym, traktowanym komplementarnie. Odwołuję się do opisu paradygmatów typowych dla nauk społecznych. Usytuowano badania w obrębie paradygmatów: strukturalistycznym (lub normatywnym) - pozwalającym na wyjaśnienie deterministycznych zależności przy założeniu, że każda jednostka, zajmuje określone miejsce w strukturze społecznej, poddana jest oddziaływaniu obiektywnych czynników kształtujących jej los, oraz interpretatywnym - pozwalającym na interpretowanie zachowań badanych kształtujących się pod wpływem różnego rodzaju oddziaływań środowiskowych i mechanizmów kontroli, co umożliwi subiektywne ujęcie doświadczeń badanych (Rubacha 2008).

Do pogłębienia i ugruntowania moich zainteresowań naukowo badawczych przyczyniły się prace w zespole Pedagogiki Chrześcijańskiej funkcjonującym pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN polegające na wymianie doświadczeń podczas licznych konferencji, seminariów, corocznych warsztatów metodologicznych w Kazimierzu Dolnym oraz merytorycznej współpracy nad przygotowaniem publikacji.

Wyróżniłem podstawowe kierunki mojej pracy naukowo-badawczej wraz ze wskazaniem odpowiadających im wybranych, najbardziej reprezentatywnych publikacji, które przedstawiam do oceny. Kompletną listę moich publikacji zawiera załącznik nr 3 do wniosku.

Badania z zakresu pedagogiki resocjalizacyjnej, resocjalizacji nieletnich i resocjalizacji penitencjarnej

Badania z zakresu pedagogiki resocjalizacyjnej wiążą się z badaniem niedostosowania społecznego, wykolejenia przestępczego oraz reedukacji i resocjalizacji zarówno nieletnich przebywających w zakładach resocjalizacyjnych dla nieletnich jak i dorosłych przebywających w jednostkach penitencjarnych. Ten obszar badawczy jest ściśle związany z moim wykształceniem kierunkowych oraz pracą zawodową na stanowisku wychowawcy w schronisku dla nieletnich, które było dla mnie też miejscem badań naukowych dotyczących resocjalizacji nieletnich. Te doświadczenia praktyczne oraz naukowo-badawcze zaowocowały szeregiem publikacji dotyczących resocjalizacji m.in. monografii: Sylwester Bębas, Wioleta Adamczyk-Bębas, 2011, *Wybrane aspekty pedagogiki resocjalizacyjnej*, Radom. Publikacja uzupełnia teoretyczno - praktyczny wymiar procesu resocjalizacji penitencjarnej oraz resocjalizacji młodzieży. Książka zawiera cztery rozdziały poruszające aktualne problemy resocjalizacji penitencjarnej, resocjalizacji nieletnich, patologii społecznych, stresu i wypalenia zawodowego w pracy resocjalizacyjnej. Rozdział pierwszy obejmuje wybrane zagadnienia z instytucjonalnej resocjalizacji nieletnich, która w ostatnim czasie poddawana jest znacznej krytyce. W części tej znalazły się prace tematycznie związane ze współczesnymi wyzwaniami jakie w związku z intensywnymi przeobrażeniami placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich stoją przed pracownikami tych instytucji. W rozdziale tym wyłania się także sylwetka skutecznego wychowawcy resocjalizującego. Rozdział ten ukazuje rolę schronisk dla nieletnich w instytucjonalnej resocjalizacji osób niedostosowanych społecznie. Zwrócono w nim uwagę na cele i zadania jakie są realizowane w schroniskach dla nieletnich, na zaburzenia zachowania wśród wychowanków tych placówek i specyfikę pracy wychowawczej i resocjalizacyjnej. Ukazano metody i formy oddziaływań resocjalizacyjnych zarówno w schroniskach dla nieletnich jak i zakładach poprawczych. W końcowej jego części znajdują się rozważania na temat wybranych zagadnień z resocjalizacji osób pozbawionych wolności. Rozdział drugi dotyczy elementów patologii społecznych we współczesnym świecie. W trzecim rozdziale ukazano rolę religii i nauczania Jana Pawła II w resocjalizacji więźniów. Otwierają go wnikliwe analizy dotyczące roli duszpasterstwa więziennego w resocjalizacji, oraz posługi i działalności Jana Pawła II na rzecz więźniów. Ostatni, czwarty rozdział książki obejmuje problemy stresu w pracy resocjalizacyjnej zarówno w placówkach resocjalizacyjnych dla nieletnich, jak i jednostkach penitencjarnych.

Badaniom z obszaru resocjalizacji penitencjarnej dotyczą artykuły: jeden zamieszczony w czasopiśmie znajdujących się na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH): Sylwester Bębas, 2017, *Skutki uwięzienia członka rodziny i znaczenie rodziny dla więziennego funkcjonowania osadzonych oraz ich resocjalizacji i readaptacji*, „Ruch Pedagogiczny” nr 4, s. 117-127. W artykule ukazane zostały skutki uwięzienia członka rodziny oraz znaczenie rodziny dla więziennego funkcjonowania osadzonych oraz ich resocjalizacji i readaptacji. Artykuł składa się z trzech części. W pierwszej części przedstawiono sytuację życiową rodzin osób pozbawionych wolności. W części drugiej poddano analizie trwałość i jakość więzi rodziny ze skazanym. Część trzecia to charakterystyka roli rodziny w resocjalizacji, reintegracji i readaptacji byłego więźnia. Celem artykułu jest skłonienie do refleksji nad skutkami odbywania kary pozbawienia wolności i roli jaką odgrywa rodzina w resocjalizacji i readaptacji więźniów oraz dwa artykuły zamieszczone w monografiach krajowych: Sylwester Bębas, 2012, *Wybrane aspekty readaptacji społecznej więźniów*, [w:] S. Bębas (red.) *Szanse i zagrożenia resocjalizacji penitencjarnej*, Kielce, Oficyna Wydawnicza Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach,

s. 291- 310; Sylwester Bębas, 2016, *Specyfika pobytu osadzonych i bezpieczeństwo w jednostkach penitencjarnych*, [w:] W. Saletra, A. Zagórska (red.) *Blisko obywatela. Bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe na poziomie lokalnym*, Kielce, Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, s. 161-178.

W ten obszar badawczy wpisuje się także artykuł w książce zagranicznej, której jestem współredaktorem opublikowanej w Mińsku: Sylwester Bębas, 2014, *Administracyjne aspekty działalności systemu penitencyjnego w Polsce*, [w:] S. Bębas, A. Gołębiowski, (red.), *Культурные основы системы образования в европейских государствах*, (Podstawy kulturowe systemu kształcenia w państwach europejskich) Минск (Mińsk), s. 51-63. Wydawnictwo ЧУП ПроняПлюс, (Pronja Plius) oraz dwa opracowania zbiorowe: S. Bębas, *Współczesne oblicze resocjalizacji penitencjarnej*, (red.) Radom 2010. Publikacja zawiera wiele interesujących artykułów, których autorzy doskonale znają, bądź to w wyniku prowadzonych badań, bądź praktyki zawodowej - problematykę resocjalizacji skazanych. Wśród prezentowanych prac czytelnik znajdzie ciekawe refleksje nad systemem resocjalizacji skazanych w zakładach karnych w Polsce, jak również wyniki badań dotyczących wybranych kategorii osadzonych, bądź istotnych z punktu widzenia resocjalizacji działań podejmowanych wobec nich przez służby penitencjarne oraz duszpasterstwo więzienne; S. Bębas, E. Kielska, *Tradycja i współczesne nurty w opiece, wychowaniu i resocjalizacji we współczesnej Europie*, (red.) Radom 2014, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, ss. 404. Przedmiotem zainteresowania niniejszego opracowania uczyniono opiekę, wychowanie i resocjalizację w Europie. Autorzy starali się ukazać także występujące niedobory w tym zakresie. W części pierwszej książki znalazły się prace tematycznie związane z resocjalizacją w warunkach postępującej integracji europejskiej. Część druga jest w całości poświęcona problematyce rodziny i jej przemian na tle współczesnej Europy. Część trzecia dotyczy wyzwań stojących przed wychowaniem w jednoczącej się Europie. W ostatniej części książki przedstawiono tradycje i innowacje w europejskiej przestrzeni kulturowo-edukacyjnej.

W obszar badań z zakresu resocjalizacji nieletnich wpisuje się opracowanie zbiorowe: S. Bębas, *Współczesne determinanty profilaktyki i resocjalizacji nieletnich*, (red.) Radom 2010. Niniejsza publikacja jest wielowymiarowym i wieloaspektowym spojrzeniem na problematykę niedostosowania społecznego i przestępczości osób w wieku 13 - 17 lat, określanych w prawie mianem nieletnich. Jest to spojrzenie tak na genezę i formy tych społecznych zaburzeń funkcjonowania, jak i przede wszystkim na istniejące i możliwe formy profilaktyki i resocjalizacji z wykorzystaniem interdyscyplinarnego podejścia teoretycznego i zróżnicowanych możliwości praktycznych. Praca w zamierzeniu ma służyć badaczom, praktykom i przygotowującym się do pracy z osobami niedostosowanymi społecznie i naruszającymi prawo, czyli studentom kierunków pedagogicznych, psychologii, prawa, socjologii, politologii.

Owocem badań w obszarze resocjalizacyjnej nieletnich jest także publikacja zamieszczona w Lubelskim Roczniku Pedagogicznym: Sylwester Bębas, 2014, *Metody i formy oddziaływań wychowawczych kuratorów sądowych*, „Lubelski Rocznik Pedagogiczny”, T. XXXIII, Wydanie specjalne, *Wychowanie i samowychowanie w resocjalizacji*, s. 130-147 przedstawiająca legislacyjny wizerunek kuratorskiej służby

sądowej oraz metody i techniki pracy kuratorów sądowych w nadzorze i dozorze oraz publikacja dotycząca współczesnych problemów instytucjonalnej resocjalizacji nieletnich zamieszczona w czasopiśmie zagranicznym Południowego Okręgu Federalnego Uniwersytetu Nauk Pedagogicznych w Rostów nad Donem w Rosji: Sylwester Bębas, 2013, *Современные проблемы институциональной ресоциализации несовершеннолетних*, „Известия Южного федерального университета ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ”, Rostów nad Donem, nr 8. s. 46-54 oraz trzy publikacje w monografiach krajowych: Sylwester Bębas, 2012, *Resocjalizacja nieletnich w warunkach schroniska dla nieletnich i zakładu poprawczego - możliwości i ograniczenia*, [w:] J. Góral - Półrola, B. Walasek - Jarosz, (red.) *Interdyscyplinarność i swoistość pedagogiki*, Część III, *O (poza)swoistych uwikłaniach wychowania*, Kielce, Oficyna Wydawnicza Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach; Sylwester Bębas, 2017, *Funkcja diagnostyczna i resocjalizacyjna schroniska dla nieletnich*, [w:] T. Sołtysiak, M. Gołembowska, (red.) *Resocjalizować ale jak we współczesnej rzeczywistości społecznej*, Bydgoszcz, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego; Sylwester Bębas, 2018, *Historyczno-kulturowe uwarunkowania kształtowania się systemu wychowania i resocjalizacji nieletnich w Polsce*, [w:] P. Witek, (red.), *Resocjalizacja nieletnich. Aktualne dylematy instytucji resocjalizacyjnych*, Rzeszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Badania nad rolą religii w resocjalizacji, myślą i działalnością Jana Pawła II w stosunku do osób uwięzionych

Jan Paweł II jest niewątpliwie osobą, która wywarła znaczący wpływ na ludzi. Działalność Papieża - Polaka jako zwierzchnika Kościoła katolickiego w latach 1978 - 2005 wpisuje się w dzieje współczesnej ludzkości - także w odniesieniu do odizolowanych od społeczeństwa - uwięzionych. Jan Paweł II w swoim długoletnim pontyfikacie bardzo często dotykał problemu więźniów i ich rodzin, wydał wiele orędzi skierowanych właśnie do tej grupy ludzi. Moje doświadczenia badawcze i praktyczne związane z przygotowaniem rozprawy doktorskiej nt. *Nauczanie Jana Pawła II kierowane do więźniów w percepcji osadzonych w zakładach karnych w Polsce*, oraz bycie członkiem Zespołu Pedagogiki Chrześcijańskiej działającego pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk ukierunkowały moją działalność badawczą na kwestie religijności osób niedostosowanych społecznie, roli religii w procesie resocjalizacji i badania myśli i działalności Jana Pawła II na rzecz osób niedostosowanych społecznie. Wyniki poszukiwań w tym obszarze zaprezentowałem w następujących publikacjach: w książce: Sylwester Bębas, *Program resocjalizacyjny wynikający z nauczania Jana Pawła II*, Radom 2010. Niniejszy program, wynikający z nauczania Jana Pawła II, stanowi materiał dydaktyczny dla procesu formacyjnego i wychowawczego osadzonych przebywających w zakładach karnych i placówkach resocjalizacyjnych. Jego zadaniem jest analiza myśli społecznej Jana Pawła II oraz dostosowanie jej do sytuacji więźniów, ich odpowiedzialności za siebie, innych i za dokonane czyny, a także skłonienie wychowanków do refleksji nad własną postawą i możliwością jej modyfikacji. Program ten ma na celu wesprzeć kadrę resocjalizacyjną wspomnianych jednostek w przekazywaniu osadzonym i wychowankom podstawowych wartości, jakie w swoim nauczaniu zawarł Jan Paweł II. Program resocjalizacyjny wynikający z nauczania Jana Pawła II zawiera najistotniejsze elementy nauczania Jana Pawła II kierowanego do więźniów i ma na celu pomoc kadrze resocjalizacyjnej jednostek penitencjarnych, ale także placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich przyswoić osadzonym

i wychowankom podstawowe wartości: prawdy, dobra, piękna, sprawiedliwości, miłości i solidarności, jakie w swoim nauczaniu zawierał Jan Paweł II. Stwarza także możliwości racjonalnego i harmonijnego rozwoju osadzonych i wychowanków. Podmiotem programu resocjalizacyjnego jest osadzony i wychowanek, ale także wychowawca moralnie i zawodowo odpowiedzialny za swoich podopiecznych.

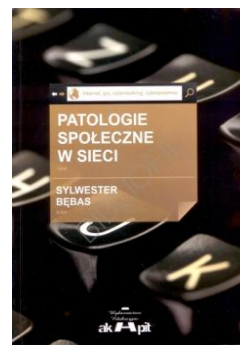
Program złożony jest z dwudziestu czterech zajęć zawierających najistotniejsze elementy ze wszystkich przemówień i orędzi, jakie Jan Paweł II skierował do osób osadzonych. Formę zastosowaną w niniejszym programie w pewnym sensie można uważać za rodzaj konspektów zawierających: cel resocjalizacyjny, zadania dla osadzonych, zadania dla kadry resocjalizacyjnej, oraz lekturę dla osadzonych i kadry penitencjarnej. Na końcu programu zamieszczono kalendarium przemówień i orędzi Jana Pawła II kierowanych do więźniów z informacją gdzie można znaleźć pełne teksty przemówień. Program przewidziany jest do realizacji w formie zajęć wychowawczych. Każdy wychowawca realizujący program może sięgnąć do pełnych tekstów przemówień i orędzi Jana Pawła II korzystając z załączonej bibliografii, może także dowolnie wybrać proponowane orędzia i przemówienia, tematy do dyskusji uwzględniając możliwości czasowe i percepcje osadzonych czy wychowanków. Realizujący mogą wzbogacić prowadzone za pomocą programu zajęcia - warsztaty o inne elementy realizacji zajęć takich jak: metody aktywizujące, pozwalające na ponowne przeczytanie lektury, nazywanej „wybrane fragmenty dorobku Papieża”, przeżycia, dyskusje, wyrażenie własnych sądów, skłonienie do refleksji nad swoim postępowaniem, wykłady, zajęcia grupowe, materiały dydaktyczne i multimedia, za pośrednictwem, których można prezentować wybrane cytaty i je omawiać, analizować i formułować wnioski. Celowym jest także nawiązywanie do poprzednich zajęć i wskazanie tematu następnych, analiza indywidualnych przypadków osadzonych, do których można nawiązywać w toku dyskusji. Wskazówki te pozwalają na możliwości wdrożenia do praktyki szkoleniowej pewnych rozwiązań merytorycznych, metodycznych, organizacyjnych, logistycznych, prawnych i innych, mających wpływ na jakość, atrakcyjność, efektywność i skuteczność prowadzonych zajęć oraz w publikacjach zamieszczonych w monografiach krajowych: Sylwester Bębas, 2014, *Człowiek uwięziony w refleksji Jana Pawła II*, [w:] A. Różyło, M. Sztaba, (red.) *Człowiek w refleksji Karola Wojtyły - Jana Pawła II*, Lublin, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Jana Pawła II, s. 347-370; Sylwester Bębas, 2010, *Rola religii i duszpasterstwa więziennego w pracy penitencjarnej*, [w:] S. Bębas, (red.) *Współczesne oblicze resocjalizacji penitencjarnej*, Radom, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, s. 291-312.

Badania z zakresu dysfunkcjonalności rodziny, zagrożeń i patologii w rodzinie, zagrożeń i patologii w sieci

Od początku mojej działalności naukowo-badawczej działania naukowe ukierunkowane były także na kwestie dysfunkcjonalności rodziny, zagrożeń i patologii w rodzinie, zagrożeń i patologii w sieci. Wyniki poszukiwań w tym obszarze zaowocowały następującymi publikacjami m.in.: Jan Śledzianowski, Sylwester Bębas, 2013, *Blaski i cienie współczesnej rodziny polskiej*, Kielce. Monografia na podstawie obszernych badań 3123 polskich rodzin, analizuje kondycję polskiej rodziny na przełomie wieków. Choć rodzina we współczesnych uwarunkowaniach ekonomicznych, społecznych i politycznych nierzadko ulega wykorzenieniu rozpadowi, z przeprowadzonych badań wynika, że we współczesnych polskich rodzinach występuje więcej blasków niż cieni. W książce szczegółowo przedstawiona jest rodzina w przestrzeni dociekań naukowych: więzi rodzinne, osobowy i społeczny rozwój dziecka w rodzinie, socjalizacja dziecka w rodzinie następuje

także szczegółowa na podstawie badań ocena procesów zachodzących w rodzinach. Kolejną książką w tym obszarze jest monografia: S. Bębas, *Patologie społeczne w sieci*, Toruń 2013. Prezentowana książka zwraca uwagę na to, że nowoczesne technologie informacyjne, których symbolem stał się komputer i Internet, budzące zainteresowanie wszystkich grup wiekowych, w szczególności sposób stały się atrakcyjne dla dzieci i młodzieży. W ośmiu rozdziałach zostały przedstawione zagrożenia i patologie w sieci szczególnie niebezpieczne dla młodych ludzi, takie jak: patologie seksualne w cyberświecie, prześladowanie przy użyciu technologii komunikacyjnych, obsesyjne zainteresowanie grami komputerowymi, uzależnienie od komputera i Internetu, pedagogiczne aspekty cyberstalkingu oraz przestępczości komputerowej. Nie zabrakło też odniesienia się do kwestii nierówności społecznych w korzystaniu z nowych technologii komunikacyjnych oraz bezpieczeństwa w sieci. Książka jest kompetentnym, systematycznie ułożonym kompendium, sumującym stan badań nad określonymi kwestiami i tak napisana, aby można ją było wykorzystać jako podręcznik. Taki podręcznik, który może posłużyć zarówno studentom kierunków nauczycielskich, jak i już na bieżąco zajmującym się młodzieżą pracownikom instytucji wychowawczych ale przede wszystkim rodzicom.

Badania nad zagrożeniami i bezpieczeństwem dzieci i młodzieży cyberprzestrzeni i rolą rodziców w tym zakresie zostały przedstawione także w publikacji w czasopiśmie znajdujących się na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH): Sylwester Bębas, 2017, *Rodzice wobec zagrożeń i bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w cyberprzestrzeni*, „Ruch Pedagogiczny” nr 1, s. 49-57, w publikacji w czasopiśmie krajowym: Sylwester Bębas, 2015, *Sexting - nowe zagrożenie wśród dzieci i młodzieży*, „LABOR et EDUCATIO” nr 3, s. 431-444 oraz pięciu publikacjach zamieszczonych w monografiach krajowych: Sylwester Bębas, 2015, *Fonoholizm - nowe uzależnienie wśród dzieci i młodzieży*, [w:] E. Męcina-Bednarek, *Optyka zagrożeń procesu porozumiewania się w życiu codziennym*, (red.) Kielce Oficyna Wydawnicza Staropolskiej Szkoły Wyższej w Kielcach, s. 133-150; Sylwester Bębas, 2017, *Nowe media a problem samobójstw*, [w:] J. Śledzianowski, *Samobójstwo w dziejach i cywilizacji śmierci*, Kielce, Wydawnictwo Jedność, s. 187-220; Sylwester Bębas, 2017, *Profilaktyka i interwencja wobec samobójstw w sieci*, [w:] J. Śledzianowski, *Samobójstwo w dziejach i cywilizacji śmierci*, Kielce, Wydawnictwo Jedność, s. 220-240; Sylwester Bębas, 2017, *Nowe media a problem sekt*, [w:] M. Parzyszek, M. Samorańska, (red.) *Pedagogika rodziny w teorii i praktyce. Rodzina - wsparcie i pomoc*, Lublin, Wydawnictwo KUL, s. 111-129; Sylwester Bębas, 2018, *Uzależnienia od portali społecznościowych na przykładzie Facebooka*, [w:] J. Bednarek, A. Andrzejewska, (red.), *Cyberprzestrzeń człowiek edukacja. Rodzic, dziecko, nauczyciel w przestrzeni wirtualnej*, Kraków, Wydawnictwo Impuls, s. 157-168.

W obszar badawczy związany z dysfunkcjonalnością rodziny wpisuje się publikacja w monografii zagranicznej, której jestem współredaktorem, opublikowana w Moskwie, będąca zbiorem materiałów z międzynarodowej konferencji naukowej, która odbyła się 20 października 2014 roku: Sylwester Bębas, 2014, *Социокультурные аспекты современной семьи: Отцовство и материнство под угрозой кризиса*, (Aspekty społeczne i kulturowe współczesnej rodziny: ojcostwo i macierzyństwo zagrożone kryzysem) [w:] T. И. Пуденко, (T. I. Pudenko), T. В. Потемкина, (T. W. Potemkina), S. Bębas, (red.) *Современные тенденции управления образовательными системами с учетом социально-экономического развития общества: Материалы международной научно-теоретической конференции* (Współczesne trendy w zarządzaniu systemami

edukacyjnymi, biorąc pod uwagę rozwój społeczno-ekonomiczny społeczeństwa. 20 październik 2014 roku, s. 282-294. Wydawnictwo Нестор-История (Nesto-Istoria) oraz dwa artykuły zamieszczone w monografiach krajowych: Sylwester Bębas, 2014, *Jakość ojcostwa na tle przemian współczesnej Europy*, [w:] S. Bębas, E. Kielska, (red.) *Tradycja i współczesne nurty w opiece, wychowaniu i resocjalizacji we współczesnej Europie*, Radom, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, s. 151-165; Sylwester Bębas, 2016, *Uzależnienia i współuzależnienia w rodzinie*, [w:] M. Marczewski, R. Gawrych, D. Opozda, T. Sakowicz, P. Skrzydlewski, (red.) *Pedagogika rodziny. Podejście systemowe*, tom I, Familiologia, Gdańsk, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Społeczno-Ekonomicznej w Gdańsku, s. 589-614.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych:

a) Kierunki pracy naukowo badawczej przed uzyskaniem stopnia doktora

Moje zainteresowania naukowe zaczęły krystalizować się po skończeniu studiów na kierunku pedagogika, specjalność resocjalizacja i profilaktyka społeczna, po rozpoczęciu pracy pedagogicznej najpierw jako: wychowawca, pedagog w Placówce Socjalizacyjnej i Ośrodku Interwencji Kryzysowej, następnie jako pedagog i profilaktyk w Stowarzyszeniu „Nadzieja Rodzinie”, oraz jako wychowawca w Schronisku dla Nieletnich oraz dzięki wieloletnim doświadczeniom badawczym i praktycznym a także w trakcie gromadzenia i opracowania materiałów do rozprawy doktorskiej nt. *Nauczanie Jana Pawła II kierowane do więźniów w percepcji osadzonych w zakładach karnych w Polsce*, którą napisałem pod kierunkiem ks. prof. zw. dr hab. Jana Śledzianowskiego. Od początku mojej działalności naukowej do chwili obecnej zainteresowania naukowe i związane z nimi publikacje koncentrowały się na resocjalizacji nieletnich, resocjalizacji penitencjarnej, roli religii w resocjalizacji, analizie nauczania Jana Pawła II do więźniów, dysfunkcjonalności rodziny, zagrożeniach i patologiach w rodzinie, zagrożeniach i patologiach w sieci. W tym okresie w latach 2005-2009 opublikowałem **7 artykułów w czasopismach naukowych** m.in. w: „Przeglądzie Więziennictwa Polskiego”, „Wychowaniu Na Co Dzień”, „Auxilium Sociale Novum” o następującej tematyce: *Wykonywanie kary pozbawienia wolności w nauczaniu Jana Pawła II*, 2008; *Alkoholizm jako przyczyna patologii życia rodzinnego*, 2008; *Przesłania Jana Pawła II do więźniów podczas pobytu we włoskich zakładach karnych*, 2009; *Próba oceny osobowości więźniów na przykładzie badań osadzonych w zakładach karnych w Polsce*, 2009; *Rodzina i jej zagrożenia na początku trzeciego tysiąclecia*, 2009; *Wychowanie w rodzinie jako profilaktyka patologii społecznych*, 2009; *Narkomania wśród młodzieży jako negatywne zjawisko społeczne*, 2009 oraz **6 artykułów w krajowych monografiach naukowych**: *Pielgrzymowanie Jana Pawła II jako wyraz troski o rodzinę i człowieka w dobie globalizacji*, 2006; *Nauczanie Jana Pawła II w aspekcie funkcjonowania zakładów karnych i resocjalizacji więźniów*, 2009; *Rola religii w procesie resocjalizacji więźniów*, 2009; *Metody i formy oddziaływań resocjalizacyjnych wobec nieletnich w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych* 2009; *Rodzinne uwarunkowania resocjalizacji więźniów*, 2009; *Prostytucja kobiet jako negatywne zjawisko społeczne*, 2009.

b) Kierunki pracy naukowo badawczej po uzyskaniu stopnia doktora

Wyniki prowadzonych przeze mnie badań po uzyskaniu stopnia doktora publikowałem w książkach polskich i zagranicznych oraz czasopismach naukowych polskich i zagranicznych oraz wygłaszałem referaty podczas kongresów, konferencji i sympozjów naukowych krajowych, międzynarodowych i zagranicznych. Na mój dorobek naukowy od 2009 roku czyli od momentu obrony doktoratu składa się: **9 pozycji książkowych** (w tym

5 do oceny), których jestem autorem lub współautorem, **5 artykułów naukowych w czasopismach** znajdujących się na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH) m.in.: „Ruch Pedagogiczny”, „Przegląd Religioznawczy”, „Collectanea Theologica” (w tym **2 do oceny**), **7 publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych** m.in.: „Известия Южного Федерального Университета ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ” (Czasopismo Południowego Okręgu Federalnego Uniwersytetu Nauk Pedagogicznych); „Studium Vilnense”; „Историко - Правовой Часопис” (Historyczno-Prawne Czasopismo); „Здаровы Лад Жыцця”, (w tym **1 do oceny**), **15 publikacji naukowych w czasopismach krajowych** m.in.: „Przegląd Więziennictwa Polskiego”; „Wychowanie Na Co Dzień”; „Auxilium Sociale Novum”; „Humanum International Social and Humanistic Studies”; „Pedagogika Rodziny. Family Pedagogy”; „Lubelski Rocznik Pedagogiczny”; „Zabawy i Zabawki. Studia Antropologiczne”; „LABOR et EDUCATIO”; „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa”; „Hejnał Oświatowy”; „Acta Scientia Academiae Ostroviensis”; „Homo et Societas. Wokół pracy socjalnej” (w tym **3 do oceny**), **15 publikacji naukowych w zagranicznych monografiach naukowych** opublikowanych w wydawnictwach m.in.: Kolegium Pracy Socjalnej św. Elżbiety w Bratysławie; Kurskim Uniwersytecie Medycznym; Białoruskim Narodowym Uniwersytecie im. Maksima Tanki; Narodowej Wyższej Szkole Technicznej w Mińsku; Mogilewskim Narodowym Uniwersytecie im. A. A. Kuleszowa; Pronja Plius w Mińsku; Regionalnym Instytucie Rozwoju Edukacji w Grodnie; Mozyrskim Narodowym Uniwersytecie Pedagogicznym im. I. P. Szamjakina; Nesto - Istoria; Cambridge Scholars Publishing w Newcastle (w tym **2 do oceny**), **82 publikacje naukowe w krajowych monografiach naukowych** (w tym **14 do oceny**), których jestem autorem lub współautorem, **10 haseł w słownikach**, **2 współredakcje naukowe monografii zagranicznych** opublikowane w wydawnictwach: Pronja Plius w Mińsku oraz Nestor - Istoria w Moskwie (w tym **1 do oceny**), **20 redakcji i współredakcji naukowych monografii krajowych** (w tym **3 do oceny**), **1 opracowanie książkowe** wykonane na zamówienie Mazowieckiej Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu.

Od 2009 roku czyli od momentu obrony doktoratu uczestniczyłem w: **10 zagranicznych konferencjach tematycznych** wygłaszając referaty m.in. w: Wilnie, Preszowie, Mogilewie, Mińsku, Mozyrze, Utenie; **45 międzynarodowych i krajowych konferencjach tematycznych** w tym na wiodących Uniwersytetach w Polsce wygłaszając referaty; **13 zagranicznych konferencjach naukowych** wygłaszając referaty m.in. w: Kursku, Mozyrze, Grodnie, Moskwie, Orenburgu, Mińsku; **61 międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych** wygłaszając referaty. Wygłosiłem także referaty na **3 seminariach naukowych krajowych**.

17 razy przewodniczyłem sesjom podczas konferencji m.in.: przewodniczenie sesji IV nt. *Zagrożenia współczesnej rodziny* podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. *Trud i siła współczesnej rodziny*, która odbyła się w Kielcach 15 - 16 maja 2012 roku; przewodniczenie sesji II nt. *Współczesna sytuacja i perspektywy polskiego więziennictwa*, podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej nt. *Szanse i zagrożenia resocjalizacji penitencjarnej*, która odbyła się w Kielcach 18 - 19 maja 2012 roku; przewodniczenie sesji II nt. *Wartości we współczesnej rodzinie*, podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. *Wartości w rodzinie i społeczeństwie*, która odbyła się w Kielcach 15 maja 2013 roku; przewodniczenie sesji II nt. *Wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie w środowisku lokalnym*, podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej, nt. *Lokalna polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie*, która odbyła się w Mielcu 29 marca 2014 roku; przewodniczenie sesji IV nt. *Sprawiedliwość i miłość zagubiona*, podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. *Sprawiedliwość i miłość w rodzinie i społeczeństwie*, która odbyła się w Kielcach 14 - 15 maja 2014 roku; przewodniczenie sesji plenarnej, podczas Interdyscyplinarnego Sympozjum Naukowego nt.

Współczesne wyzwania i perspektywy resocjalizacji penitencjarnej, które odbyło się w Radomiu 30 maja 2014 roku; przewodniczenie sesji II nt. *Przeciwdziałanie patologiom i przemocy w rodzinie*, podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej, nt. *Współczesna rodzina w Polsce i na świecie*, która odbyła się w Bełchatowie 17 - 18 września 2014 roku; przewodniczenie sesji plenarnej, podczas Sympozjum Naukowego nt. *Problemy dzieci ulicy i zagrożeń świata wirtualnego*, które odbyło się w Radomiu 26 marca 2015 roku; przewodniczenie sesji plenarnej, podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej, nt. *Integracja a bezpieczeństwo - wybrane aspekty prawne, administracyjne, społeczne i pedagogiczne*, która odbyła się w Radomiu 24 - 25 kwietnia 2015 roku; przewodniczenie sesji plenarnej, podczas Forum postpenitencjarnego, które odbyło się w Radomiu 9 maja 2015 roku; przewodniczenie sesji plenarnej, podczas Interdyscyplinarnego Sympozjum Naukowego nt. *Psychologiczne aspekty funkcjonowania człowieka w warunkach izolacji więziennej*, które odbyło się w Radomiu 12 czerwca 2015 roku; przewodniczenie sesji IV nt. *Kluczowe zagrożenia więzi i pokoju rodzinno-społecznego*, podczas XXIII Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. *Więź i pokój w rodzinie i społeczeństwie*, która odbyła się w Kielcach 12 - 13 maja 2016; przewodniczenie sesji I nt. *Nadzieja w rodzinie i społeczeństwie* podczas XXV Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. *Nadzieja i przebaczenie w rodzinie i społeczeństwie*, która odbyła się w Kielcach 15 maja 2017; przewodniczenie sesji plenarnej, podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. *Profilaktyka i wsparcie społeczne w środowisku lokalnym*, która odbyła się w Krakowie 15 listopada 2017; przewodniczenie sesji I nt. *Rodzina pomiędzy przeszłością a przyszłością* podczas XXVI Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. *Z rodziną ku niepodległości Polski*, która odbyła się w Kielcach 15 - 16 maja 2018; przewodniczenie sesji plenarnej, podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. *Dzieci i seniorzy w sieci - rola i miejsce zagrożeń cyberprzestrzeni w kontekście polityki społecznej*, która odbyła się w Krakowie 14 - 15 listopada 2018.

Kierowałem 6 projektami badawczymi i edukacyjnymi krajowymi m.in.: projektem pt. *Religijność wychowanków placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich i dorosłych*, realizowanym przez Wydział Nauk Humanistycznych Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu; projektem pt. *Blaski i cienie współczesnej rodziny polskiej*, realizowanym przez Wydział Nauk Humanistycznych Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu; projektem pt. *Najlepsze programy praktyk pedagogicznych kluczem do profesjonalnego kształcenia nauczycieli*, realizowanym z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki; projektem pt. *Badania dotyczące patologii i komunikacji w świecie wirtualnym* - działalność upowszechniająca naukę, realizowanym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, decyzja nr 857/P-DUN/2012; projektem pt. *Służby społeczne wobec zagrożeń cyberprzestrzeni*, realizowanym przez Instytut Pracy Socjalnej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie; projektem pt. *Nasilenie oraz uwarunkowania zagrożeń i patologii w rodzinie*, realizowanym przez Instytut Pracy Socjalnej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. **Brałem udział w 4 projektach badawczych krajowych** m.in.: w projekcie pt. *Religia w procesie resocjalizacji*, realizowanym przez Instytut Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego; w projekcie pt. *Bezpieczeństwo społeczności lokalnych. Diagnoza poczucia bezpieczeństwa ludności w województwie świętokrzyskim*, realizowanym przez Wydział Nauk Społecznych, Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach; w projekcie pt. *Ryzykowne zachowania Polaków - edycja 2016*, realizowanym przez Centrum Profilaktyki Społecznej w Milanówku - projekt 6/CPS/2014; w projekcie pt. *Cyfrowe dzieci - edycja 2016-2017*, projekt 1/ZPSiR AH/2015 realizowanym przez Centrum Profilaktyki Społecznej w Milanówku oraz w **2 projektach zagranicznych** prowadzonych przez Mozyrski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. I. P. Szamjakina. W pierwszym projekcie wchodzę w skład

naukowo - badawczego zespołu opracowującego problemy nauczania i wychowania w ramach umów międzynarodowych w drugim dotyczącym problemów związanych z jakością poprawy kształcenia zawodowego pedagogów, wchodzę w skład zespołu zajmującego się psychologicznym wsparciem rozwoju kompetencji zawodowych wychowawców. Kierowałem **2 projektami realizowanymi we współpracy z przedsiębiorcami** m.in. projektem nt. *Badanie rynku pracy regionu piotrkowskiego* realizowanym z Powiatowym Urzędem Pracy w Piotrkowie Trybunalskim oraz Ochotniczymi Hufcami Pracy w Piotrkowie Trybunalskim oraz projektem pt. *Bezpieczeństwo w warunkach zmian społecznych* realizowanym z Mazowiecką Komendą Wojewódzką Policji z siedzibą w Radomiu oraz Komendą Powiatową Policji w Piotrkowie Trybunalskim.

Zorganizowałem i pełniłem funkcję przewodniczącego komitetu organizacyjnego w 17 konferencjach krajowych i międzynarodowych, w 19 konferencjach krajowych i międzynarodowych byłem członkiem komitetu organizacyjnego, w 1 konferencji międzynarodowej pełniłem funkcję sekretarza, byłem także członkiem komitetu organizacyjnego w 5 konferencjach zagranicznych organizowanych przez m.in.: Wschodnioeuropejski Narodowy Uniwersytet im. Lesi Ukrainki; Mogilewski Państwowy Uniwersytet im. A. A. Kuleszowa; Orenburski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny; Państwową Wyższą Szkołę Techniczną w Mińsku.

Byłem członkiem komitetu redakcyjnego w 5 publikacjach przygotowanych przez m.in.: Mińską Narodową Wyższą Szkołę Techniczną; Wschodnioeuropejski Narodowy Uniwersytet im. Lesi Ukrainki. Od 2010 roku do chwili obecnej jestem członkiem rzeczywistym Zespołu Pedagogiki Chrześcijańskiej działającego pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk. W latach 2013-2015 byłem członkiem Konferencji Rektorów Zawodowych Szkół Polskich.

Pełniłem funkcję promotora prac magisterskich w trzech Uczelniach: Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu, Wyższa Szkoła Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach oraz Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie. **Łącznie wypromowałem 142 magistrów:** na kierunku pedagogika 135 i na kierunku praca socjalna 7. Jako dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych w Wyższej Szkole Handlowej w Radomiu sprawowałem nadzór nad działalnością studenckich kół naukowych działających na Wydziale m.in.: studenckiego koła badań społecznych, studenckiego koła wolontariatu, studenckiego koła młodych pedagogów. **Byłem opiekunem naukowym koła naukowego resocjalizacji i pracy socjalnej** - działającego w Wydziale Pedagogicznym w Wyższej Szkole Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach. Pełnię funkcję opiekuna naukowego doktoranta po otworzeniu przewodu doktorskiego będę pełnił funkcję promotora pomocniczego. **Odbyłem dwa staże naukowe w zagranicznych ośrodkach naukowych** m.in.: w Universitat de les Illes Balears w Hiszpanii oraz w Utenos Kolegija na Litwie.

Podczas pracy na Uczelniach wielokrotnie pełniłem różne **funkcje w strukturach Uczelni**. Pełniłem funkcję **dziekana Wydziału Nauk Humanistycznych, prorektora ds. dydaktyki i kadry**, przewodniczącego Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, przewodniczącego Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej, wiceprzewodniczącego Zespołu ds. Opracowania Programu Upraktycznienia Studiów oraz Realizacji Inicjatywy Biznesowej oraz przewodniczącego Rady Wydziału Nauk Humanistycznych w Wyższej Szkole Handlowej w Radomiu. Pełniłem funkcję **rektora**, przewodniczącego Senatu, przewodniczącego Rady Programowej Pracodawców, przewodniczącego Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej w Wyższej Szkole Handlowej w Piotrkowie Trybunalskim. Pełniłem funkcję instytutowego koordynatora ds. organizacji Festiwalu Nauki i Sztuki w Krakowie, członka Wydziałowego Zespołu Oceniającego, członka Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej oraz członka Zespołu ds. Nowych Efektów Kształcenia dla kierunku praca socjalna pierwszego i drugiego stopnia w Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie. Byłem przewodniczącym Rady Fundacji

KINIĄK - szczęściem się jest. Jestem ekspertem Mazowieckiego Centrum Dialogu i Partycypacji Środowisk Gospodarczych. Byłem ekspertem podczas debat organizowanych w ramach programu Erasmus+, realizacja projektu „STOP CYBERPRZEMOCY!” nr 2016-1-PL01-KA347-024580 oraz realizacja projektu „Nowe uzależnienia - nowe wyzwania” nr 2016-1-PL01-KA347-025786.

Jako dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych w Wyższej Szkole Handlowej w Radomiu **byłem autorem programu studiów** i wniosku do MNiSW o nadanie uprawnień do prowadzenia studiów na kierunku pedagogika studia I stopnia i współautorem program studiów i wniosku do MNiSW o nadanie uprawnień do prowadzenia studiów na kierunku pedagogika, studia II stopnia. Jako rektor Wyższej Szkole Handlowej w Piotrkowie Trybunalskim przewodniczyłem zespołom przygotowującym programy studiów i wnioski pozytywnie rozpatrzone przez MNiSW o nadanie uprawnień do prowadzenia studiów pierwszego stopnia na kierunkach: *psychologia* decyzja nr DSW.ZNU.6022.309.3.2013/2014.AN z dnia 15 kwietnia 2014 roku, *prawo w biznesie* decyzja nr DKN.ZNU.6022.289.2013.EK.3 z dnia 17 kwietnia 2014 roku, *pedagogika* decyzja nr DKN.ZNU.6022.1.3.2013/2014.AN z dnia 16 kwietnia 2014 roku, *ekonomia* decyzja nr DSW.ZNU.6022.32.3.2014.AN z dnia 06 czerwca 2014 roku.

Wielokrotnie byłem **recenzentem wydawniczym** m.in.: **książki zagranicznej**: E. И. Снапковой, (E. I. Snapkowej), (red.), *Современное педагогическое знание: проблемы и перспективы развития*, (Nowoczesna wiedza pedagogiczna: problemy i perspektywy rozwoju), Могилев (Mogilew) 2014, ss. 204. ISBN 978-985-480-962-5. УДК 37. ББК 74.409. Liczba zrecenzowanych manuskryptów publikacji 44; **czasopism krajowych**: Roczniki Pedagogiczne Wydział Nauk Społecznych KUL, nr 3/2012, Tom IV Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2012, ss. 179. ISSN 2080-850X. Liczba zrecenzowanych manuskryptów publikacji 1; Roczniki Pedagogiczne Wydział Nauk Społecznych KUL, nr 4/2012, Tom IV Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2012, ss. 151. ISSN 2080-850X. Liczba zrecenzowanych manuskryptów publikacji 1 oraz **recenzji wydawniczych 13 książek** m.in.: E. Jasiuk, (red.), 2011, *XX lat odrodzonego samorządu terytorialnego*, Radom, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, ss. 300. ISBN 978-83-62491-11-7. Liczba zrecenzowanych manuskryptów publikacji 16; A. Gołębiowski, 2011, (red.), *Dziecko w edukacyjnej przestrzeni międzypokoleniowej*, Radom, Wydawnictwo Diecezji Radomskiej AVE, ss. 179. ISBN 978-83-934678-0-8. Liczba zrecenzowanych manuskryptów publikacji 12; A. Gołębiowski, A. M. Basak, 2012, *Pomoc społeczna wobec wybranych kategorii podopiecznych*, Wydawnictwo Diecezji Radomskiej AVE, Radom, ss. 212. ISBN 978-83-934678-2-2. Liczba zrecenzowanych manuskryptów publikacji 14; A. K. Sadowska, 2013, (red.) *Implikacje teoretyczne i praktyczne wolontariatu*, Radom, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, ss. 212. ISBN 978-83-62491-28-5. Liczba zrecenzowanych manuskryptów publikacji 20; E. Jasiuk, G. P. Maj, 2012, (red.) *Współczesne uwarunkowania europeizacji i informatyzacji administracji*, Radom, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, ss. 370. ISBN 978-83-62491-31-5. Liczba zrecenzowanych manuskryptów publikacji 18; Ewa Jasiuk, Gerard Paweł Maj, 2012, (red.) *Wyzwania i dylematy związane z funkcjonowaniem administracji publicznej*, Radom, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, ss. 528. ISBN 978-83-62491-27-8. Liczba zrecenzowanych manuskryptów publikacji 31; V. Babčák, E. Jasiuk, G. P. Maj, 2-12, (red.) *Finanse samorządu terytorialnego*, Radom, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, ss. 498. ISBN 978-83-62491-24-7. Liczba zrecenzowanych manuskryptów publikacji 25; A. Gołębiowski, A. M. Basak, 2013, *Wybrane obszary profilaktyki społecznej - teoria i praktyka* (red.), Radom, Wydawnictwo Diecezji Radomskiej Ave, ss. 196. ISBN 978-83-934678-4-6. Liczba zrecenzowanych manuskryptów publikacji 14; A. Gołębiowski, A. M. Basak, 2013, *Tradycja i współczesność edukacji i wychowania w Polsce*, (red.) Radom

- Krosno, Wydawnictwo RUTHENUS, ss. 376. ISBN 978-83-7530-254-7. Liczba recenzowanych manuskryptów publikacji 21; E. Jasiuk, G. P. Maj, 2014, (red.) *Problemy europeizacji - teoria i praktyka*, Radom, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu, ss. 406. ISBN 978-83-62491-38-4. Liczba recenzowanych manuskryptów publikacji 28; R. Wosiek, A. Kunert-Diallo, 2014, *Finanse publiczne w Polsce. Teoria i praktyka*, Radom, Wydawnictwo Radomir, ss. 166. ISBN 978-83-937444-4-2. Liczba recenzowanych manuskryptów publikacji 22; R. Wosiek, A. Kunert - Diallo, 2014, *Terroryzm i zagrożenia współczesnego świata*, Radom, Wydawnictwo Radomir, ss. 72. ISBN 978-83-937444-3-5. Liczba recenzowanych manuskryptów publikacji 8; J. Sowa, 2017, *Proces rehabilitacji. Teoria i praktyka*, Rzeszów, Wydawnictwo Oświatowe FOSZE, ss. 268. ISBN 978-83-937444-3-5. **Jestem autorem recenzji książki:** T. Sakowicz, 2009, *Wybrane aspekty środowiska rodzinnego w percepcji i ocenie osób osadzonych w polskich zakładach karnych*, Wyd. Impuls, Kraków, ss. 481, [w:] „Humanum” International Social and Humanisti Studium, nr 6(1) Warszawa 2011, s. 536-538. ISSN 1898-843.

Za moją pracę **byłem wielokrotnie nagradzany:** m.in.: **nagrodą Dziekana** Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne w roku akademickim 2011/2012; **nagrodą Rektora** Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu za wyróżniające się osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne w roku akademickim 2012/2013; **nagrodą Dziekana** Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach za całokształt pracy naukowo - badawczej, dydaktycznej i organizacyjnej w roku akademickim 2012/2013; **nagrodą Rektora** Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu za wyróżniające się osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne w roku akademickim 2013/2014; **nagrodą Rektora** Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu za wyróżniające się osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne w roku akademickim 2014/2015; **nagrodą indywidualną III stopnia Rektora** Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie za oryginalne i twórcze osiągnięcia naukowe udokumentowane publikacjami naukowymi. Osiągnąłem trzecią pozycję w wydziałowym procesie oceny parametrycznej za rok 2015 otrzymując **list gratulacyjny Dziekana Wydziału Pedagogicznego** Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie oraz trzecią pozycję w wydziałowym rankingu punktowym za publikacje w latach 2016-2017 otrzymując **list gratulacyjny Dziekana Wydziału Pedagogicznego** Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie.

Część moich prac z pedagogiki resocjalizacyjnej znalazło praktyczne wykorzystanie. Do tych publikacji należą:

- *Program resocjalizacyjny wynikający z nauczania Jana Pawła II* - program ten jest merytorycznie wykorzystywany do prowadzenia warsztatów w jednostkach penitencjarnych i zakładach resocjalizacyjnych dla nieletnich,
- *Spółeczna ocena poczucia bezpieczeństwa oraz skuteczności policji w zapobieganiu patologiom społecznym (na przykładzie Województwa Mazowieckiego)* - książka została napisana na zlecenie Mazowieckiej Komendy Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu, zawiera analizę poczucia bezpieczeństwa oraz ocenę skuteczności Policji i pracy policji w województwie mazowieckim. Przedstawia problemy poruszane przez uczestników debat w poszczególnych powiatach Mazowsza oraz wnioski do realizacji dla policji w poszczególnych powiatach województwa mazowieckiego, książka jest w praktyce wykorzystywana przez mazowiecką policję,
- *Wybrane aspekty pedagogiki resocjalizacyjnej* - książka jest wykorzystywana na konferencjach, sympozjach, szkoleniach funkcjonariuszy służby więziennej, korzystają z niej studenci podczas pisania prac dyplomowych,
- *Patologie społeczne w sieci* - książka jest wykorzystywana do prowadzenia warsztatów dla młodzieży dotyczących patologii i zagrożeń w świecie wirtualnym,

- *Blaski i cienie współczesnej rodziny polskiej* - książka jest wykorzystywana przez Kurię Diecezjalną w Kielcach, Wydział ds. Małżeństw i Rodzin m.in. podczas kursów i szkoleń dla doradców życia rodzinnego.

Byłem pomysłodawcą i założycielem *Radomskiej Akademii Rozwiązywania Problemów Wychowawczych* - jako nowej formy pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów wychowawczych w regionie radomskim. W ramach Radomskiej Akademii Rozwiązywania Problemów Wychowawczych odbywały się cykliczne warsztaty (jedno spotkanie w miesiącu) podejmujące różne problemy wychowawcze, skierowane do rodziców, nauczycieli i wychowawców. Byłem pomysłodawcą i założycielem *Strefy Psychologii* - jako zestawu działań z zakresu pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów psychologicznych oraz popularyzowania wiedzy psychologicznej. W ramach strefy psychologii odbywały się cykliczne warsztaty, wykłady, szkolenia połączone z poradami psychologicznymi i elementami interwencji kryzysowej, zajęcia warsztatowe w szkołach i placówkach, audycje radiowe poświęcone rozwiązywaniu problemów psychologicznych, sympozja naukowe, porady psychologa i terapeuty uzależnień, klub dyskusyjny. W 2019 jestem instytutowym koordynatorem ds. organizacji Festiwalu Nauki i Sztuki w Krakowie.

Opublikowałem kilka artykułów publicystycznych m.in.: *Oblicze patologii społecznych*, „Gazeta Radomska”, nr 2 listopad 2010, s. 10. ISSN 2082-2308; *Odpowiedzialność rodziny za wychowanie*, „Gazeta Radomska”, nr 5 marzec 2011, s. 3. ISSN 2082-2308; *Wreszcie o resocjalizacji*, „Gazeta Radomska”, nr 29 czerwiec 2014, s. 9. ISSN 2082-2308.

c) Próba podsumowania własnych dokonań naukowo-badawczych i perspektyw rozwoju

Efekty mojej pracy naukowo - badawczej miałem okazję prezentować podczas licznych spotkań naukowych oraz w publikacjach naukowych. W latach 2005-2018 uczestniczyłem czynnie wygłaszając referaty w **ponad stu konferencjach krajowych, międzynarodowych i zagranicznych** (16 przed uzyskaniem stopnia doktora, 132 po uzyskaniu stopnia doktora) w tym **23 zagranicznych** na Litwie, Słowacji, Białorusi, Rosji, Ukrainie.

W tym okresie **opublikowałem ponad sto prac naukowych** w tym **9 monografii**, **5 artykułów** w czasopismach znajdujących się na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH), **7 publikacji** w czasopismach zagranicznych, **15 artykułów** w czasopismach polskich, **15 publikacji** w monografiach zagranicznych, **82 artykuły** w monografiach krajowych, **10 haseł** w słowniku, **2 prace zbiorowe zagraniczne**, **20 prac zbiorowych krajowych** oraz **14 recenzji wydawniczych** w tym **1 zagraniczna**. Jeden raz byłem recenzentem w czasopiśmie krajowym.

17 razy przewodniczyłem sesjom podczas konferencji krajowych i międzynarodowych, **kierowałem ośmioma projektami badawczymi** w tym **dwoma we współpracy z przedsiębiorcami**, **brałem udział w pięciu projektach badawczych** w tym **w dwóch zagranicznych**. Zorganizowałem **17 konferencji krajowych i międzynarodowych** pełniąc w nich funkcje przewodniczącego komitetu organizacyjnego, **19 razy byłem członkiem komitetu organizacyjnego konferencji krajowych i międzynarodowych**, **jeden raz pełniłem funkcję sekretarza konferencji międzynarodowej** oraz **5 razy byłem członkiem komitetu organizacyjnego konferencji zagranicznych**. Podczas mojej pracy dydaktycznej **wypromowałem 142 magistrów**. Pełniłem liczne funkcje w strukturach Uczelni w tym dziekana i rektora. Pełną listę publikacji oraz pozostałych osiągnięć naukowo - dydaktycznych zawiera załącznik nr 3 do wniosku.

Za aktywność naukową od 2015 roku otrzymałem **390 punktów** (dorobek parametryzowany według biblioteki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie). Według

bazy Google Scholar moje publikacje były cytowane 47 razy (h-index 4). Dwa razy osiągnąłem trzecią pozycję w wydziałowym procesie oceny parametrycznej za rok 2015 otrzymując list gratulacyjny Dziekana Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie oraz trzecią pozycję w wydziałowym rankingu punktowym za publikacje w latach 2016-2017 otrzymując list gratulacyjny Dziekana Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie. Otrzymałem także nagrodą indywidualną III stopnia Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie za oryginalne i twórcze osiągnięcia naukowe udokumentowane publikacjami naukowymi. Przedstawione w niniejszym autoreferacie dokonania łączą w sobie działalność naukową, dydaktyczną oraz popularyzatorską.

(podpis)